

TRIMITAS

LIETUVOS ŠAULIŲ LAIKRAŠTIS

KAUNAS, 1938 METŲ BIRŽELIO MĖNESIO 23 DIENA.

Nr. 25 (914)

D-ras J. MATUSAS

Šaulių Sąjunga prieš 19 metų

Prieš keliolika metų net buvo kilęs vienas ginčas, kas sukūrė Lietuvos Šaulių Sąjungą. Žinoma, turėta galvoje paskiri asmenys. Bet kaip medis išauga iš žemės, taip lemiamieji įvykiai ir sąjungos bei draugijos neatsiranda be palankių sąlygų. Tas pat su šauliais. Šį dalyką atvirai ir aiškiai patvirtino Šaulių Sąjungos centro valdyba, dėkodama už aukas mūsų broliams amerikiečiams (1921.VI.15). Skaitome: „... Gyvenimo aplinkybės pagimdė L. Š. Sąjungą“. O tuomet valdybos pirmininku kaip tik buvo Vladas Putvys - Putvinskis.

Šią tiesą po 10 metų kitais žodžiais pakartojo šaulys J. K. „Trimito“ skiltyse. Jis tiesiog sako: „...Šaulys, tasai bevardis šaulys, kurį pagimdė mūsų tauta“.

Ką tik minėjome Sąjungos atsiradimo sąlygas. Jos buvo labai ir labai skaudžios. Vokiečiai ruošėsi apieisti Lietuvą ir, savaime suprantama, įvykdavo įvairių intrigų ir nesusipratimų jų karių su mūsų jaunute kariuomene, policija, valdžios įstaigomis, na, žinoma, ir visuomene. Sakysim, Kaune nei iš šio, nei iš to ėmė dažnėti gaisrai. Tai sudarė netikrumo jausmą, juoba, kad dabar išorinė valstybės apsauga ir vidaus tvarka gulė ant vienu lietuvių pečių. O čia reikėjo kariauti su Sovietų Rusijos bolševikais; frontas susidarė šiaurės rytų Lietuvoje. To dar maža, Lenkijos legijonai grūmojo iš pietų. O vakarų ir šiaurės vakarų Lietuvoje buvo juntama neaiški bermontininkų šmėkla. Pagaliau, viduje pynė voratinklius bolševikai ir lenkai. Pačiame Kaune brendo peoviakų sąmokslas. Tai iš tokių juodų spalvų susidarė ano meto mūsų Tėvynės paveikslas!

Būdinga žemaičių ūkio sodyba.

Tuo tarpu mūsų valstybė ir kariuomenė žengė vos pirmuosius visai savarankiškus žingsnius. Lietuva buvo lyg žmogus, kuris pabunda iš ilgo nuomario ir vėl pradeda varyti kietą gyvenimo vagą. Tuomet mūsų jaunutei policijai (kuri anuomet buvo vadinama milicija) ir kariuomenei šoko į pagalbą pati visuomenė. Tai savanoriai vyrai, patys pasirinkę sau vadus ir patys pasirūpinę ginklų, būtent, tie, kuriuos paprastai vadiname partizanais. Jų tikslas buvo — neatsitraukti nuo savo gyvenamųjų vietų, padėti kariuomenei. Garsūs buvo šiaurės rytų partizanai; iš jų vadovų garsėjo Navakas ir Marma.

Apskritai, 1919 metais Lietuvoje randame įvairiausių ginkluotų susibūrimų, atsielt, partizanų, garbės milicijos, slaptų kuopų, piliečių apsaugos organizacijų ir kitų kitokių.

Iš partizanų išdygo ir šauliai. Partizanai Šaulių Sąjungai pasi-

tarnavo sukeltuojų ryžtingu kariuiniu ūpu, iš dalies ir savo žmonėmis. Tam yra daug liudijimų. Sakysim, Šiauliuose partizano vardas ne skirta nuo šaulio. 1919 metų gruodžio 10 dienos protokole kalbama apie „Šiaulių šaulių — partizanų skyriaus steigiamąjį susirinkimą“. Taip pasitaikydavo net ir 1920 metais. Ana, apie Varėną lietuvių partizanai kariauja su lenkais dar tuomet, kai nebuvo matę Šaulių Sąjungos instruktorių. Semeliškėse kunigai Jonas Steponavičius (vėliau St. Seimo narys) ir Sadūnas buvo suorganizavę 50 vyrų būrį. Tik vėliau jie pažadėjo, kad jį užregistruos centre.

Apie centrinio šaulių židinio užsimezgimą Kaune tiksliausiai ir aiškiausiai pasakė patsai Vladas Putvys. 1920 metų „Trimite“ skaitome:

„Norint parašyti šaulių istoriją, sunku būtų atrasti žymesnių dienų ir asmenų vardų, surištų su šaulių veikimo pradžia. Jų pradžią padarė

patys žmonės, gindamies nuo visokių plėštųjų ir gindami savo kraštą nuo svetimtųjų priešininkų“.

Kauno šauliai organizavęsi to bendro sąjūdžio įtakoje. Akstiną sudarė „lenkų sąmokslai ir gaisrai“. Taip išsitarė ir Putvio dešinioji ranka Mikas Mikelkevičius. Savo straipsnyje sąjungos dešimtmečiui paminėti tasai garbingas šaulių organizatorių rašo:

„Kauno visuomenė, sekama Pasvalio, Biržų ir Šiaulių pavyzdžiu, sujudo organizuoti partizaniską būrį mūsų kariuomenei padėti ginti nuo priešų Kauną“.

Panašiai kalba ir kiti vyrai, būvę šaulių centro organizavimo sukuryje. Jie įvairiais žodžiais išreiškia tą pačią mintį. Anot vieno, „Kauno partizanų būrys vėliau davė pradžią Šaulių Sąjungai“, anot kitų, Putvys - Pitvinskis stoji Kauno „mažo būrelio priešaky“.

Šitokiame dugne jau galime kalbėti, kaip iš tikrųjų buvo sukurtas Lietuvos Šaulių Sąjungos centras. Jau mes užsiminėme, kad buvo kilę skirtingų balsų, kuris, būtent, asmuo šaulių organizaciją įsteigė. Skirtinga nuomonė kartais nuskamba iš lūpų vyrų, kurie patys arti buvo kūrimo darbo ar net jame dalyvavo. Bet tą tariamą skirtingumą iš dalies jau pašalina mūsų nupieštas ano meto lietuvių savisaugos sąjūdis. Vadinas, Kaunas įsipynė į visos Lietuvos visuomenę ginkluoto ryžtingumo vainiką. Taigi negali būti kalbos, kad čia užsimezgė kažkas skirtingo, ko nebūtų buvę plačiuose Tėvynės baruose ir paskirose lietuvių širdyse.

Ano meto plačiųjų sluogsnų kietąjį ryžtą gyvai pajuto Spaudos Biuras. Jis veikė prie ministerių kabineto ir buvo žinių rinkimo įstaiga, kurios pareigas šią dieną eina Elta. Į tą biurą subėgdavo žinių žinios iš plačiosios ir tolimosios provincijos. Spaudos Biuras pateikdavo korespondencijų „Lietuvai“, kuri buvo oficialus vyriausybės laikraštis. Biuro žmonės pirmieji išgirdavo ir skaudžiasias žinias. Juos baisiai paveikė, jog birželio 20 — 21 vokiečiai Šiauliuose nukovė ir sužeidė keiloliką kareivių. Būrelis biuro bendradarbių susirinko ir svarstė, jog reikia ginkluotos pačių žmonių organizacijos, kad būtų suduoti per nosį visokiems tamsiems gaivalams. Antras platesnis pasitarimas įvyko birželio 22-ą ar 23-čią d. da-

bartinėje Finansų Minijos patalpoje (Maironio ir Duonelaičio gatvių kampas), 2-me aukšte, už didžiosios salės 11-me kambaryje. Mat, ten buvo Spaudos Biuro būstinė. Pirmame pasitarime tedalyvavo 5 — 6 asmenys, o antrame — jau apie 15. Tų organizacinių žygių sumanytojai buvo Matas Šalčius, Antanas Vienuolis - Žukauskas, Adolfas Klimas ir kiti. Naujuoju reikalu ypačiai buvo užsidegęs ir juo rūpinosi M. Šalčius. Nors pagal mūsų garbingąjį rašytoją Vienuolį pirmoji ginkluoto būrio mintis kilusi kažin kieno kito galvoje. Štai jo žodžiai:

„Vieną kartą vienam iš mūsų (Sp. biuro bendradarbiui, J. M.) atėjo biuro bendradarbiui, J. M.) atėjo mintis, kad gera būtų, jei valdžia visus valdininkus aprūpintų ginklais“.

„M. Šalčius pridėjo dar, kad reiktų, kad toji pati valdžia, išdavus ginklus, išmokytų mus ir kaip juos naudoti“.

Nutarta susaukti dar platesnį susimą, vadinas, jau trečią ir tai birželio 27-tą. M. Šalčius jo redaguojamame „Saulėtekyje“ (5-me n-ry, VI.27) štai ką išspausdino:

„Valdžios įstaigų tarnautojų tarpe yra plačiai pasklidusi mintis, kad tarnautojams būtinai reikia mokytis karinio mušto. Tuo tikslu Kauno įstaigų tarnautojai mano sudaryti tam tikrą laisvanorių „Plieno batalioną“, kuris būtų karinių instruktorių nuolatai mankštinamas. Batalionas veiktų tiktai Kaune. Penktadienį, birželio 27 d. banko namuose bus įstaigų tarnautojų pasitarimas tuo reikalu“.

Šiame susirinkime naujoji draugija gavo Šaulių vardą*). Be to, ji įterpiama į neseniai sukurta Lietuvos Sporto Sąjungą, kaip jos sekcija. Atrodo, jog ir šaulių vardas parinktas tam, kad lengviau pritaipytų prie minėtos sportinės

draugijos (juk esama šaudymo sporto!). Apie tai visa buvo parašyta „Lietuvos“ dienraštyje (VII.1), atsieit, sporto skyriuje:

„Prie Lietuvos Sporto Sąjungos susidarė „Šaulių skyrius“, kurs trečią dieną VII.2 susirinks Vytauto kalneliai 5 v. vakarą galutinai savo reikalams aptarti ir padaryti praktikos žingsnių“.

Norima, kad visi valdininkai ir šiaip visų įstaigų tarnautojai, kurie nori, iš anksto gali išrašyti šiose vietose: 1. Liet. Sporto Sąjungoje (Vyt. kalne nuo 5 ligi 7 v. vak.), 2. Banko namuose kamb. 11 (Duon. g. 50) nuo 3 — 7 vakaro Lietuvos Sporto Sąjungoje“.

Į šauktąjį susimą atėjo gal koiki 10 vyrų. Bet liepos m. 8 d. buvo jau apie 40. Tikrai galim nustatyti, jog tą dieną dalyvavo ir Vladas Putvys - Putvinskis. Ana, 9-tą dieną savo žmonai, garbingai Emilijai Putvinskienei jis rašo: „Aha, o visgi mano viršus, sudarėme pradžią Lietuvos Šaulių Sąjungos. Tai pusiau sportinė, pusiau politinė - karinė - partizaninė organizacija“. O liepos m. 10-tą dieną jau rašo: „Vakar darėme pirmą miklinimą“. Nors Šaulių Sąjunga buvo ir anksčiau, vis dėlto tesusirinkdavo vos keletas žmonių ir gyvavimas buvo toks menkas, jog Putvys tik liepos m. 8-tą dieną skaitė jos pradžią. Vis dėlto organizacijos įkūrimo data reikia skaityti birželio 27-tą

*) Anot p. Klimo ir Vienuolio, tokį vardą pasiūlęs M. Šalčius, o pagal „D-a“ — tuometinis Lietuvos Sporto Sąjungos pirm-kas d-ras Sližys („rodos, dr-o Sližio iniciatyva taip pavadinta“, Trimitas, 1929 m.). Pastarasis spėjimas irgi turi pagrindo. Mat, taip sklandžiai įsiliejama į Sporto Sąjungą, pagaliau p. Sližys visuomet buvo už tokį organizacinį susiliejimą.

Garsus padavimuose ir poetų apdainuotas Punios piliakalnis prie Nemuno. Iš „Naujosios Romuvos“

Vytauto Didžiojo tiltas per Nemuną Kaune.

dieną. Mat, tuomet ji oficialiai gauna Lietuvos Šaulių Sąjungos vardą. Pirmas protokolais surašytas rugpiūčio 20 d.

Nors savarankiška organizacija, t. y., atsiskyrusi nuo Sporto Sąjungos, ji pasidarė bene nuo rugsejo 20 d.

Patsai Vladas Putvyys su Spaudos Biuro vyrų mėginimais organizuoti ginkluotą būrį bus turėjęs santykių. Mat, steigiamasis susmas Vienuolį ir Šalčių kaip tik siuntė su juo pasitarti. Taigi ji, o ne ką kitą laikė šiam reikalui autoritetu. O M. Šalčius turėjo būti su juo pažįstamas, kadangi supažindino Vienuolį. Dėl viso ko paskaitykime patį Vienuolio Žukausko pasakojimą.

„Nutarėme kreiptis į kitas ministerijas, bet iš pradžių mane ir Šalčių delegavo į socialio aprūpinimo ministeriją pas Vladą Putvinskį išdėti jam mūsų sumanymą ir išklausti jo nuomonės ir patarimų. Velionis dar buvo tada s. aps. ministerijoje pas St. Kairį. Sutikome jį prie durų išeinant iš ministerijos. Šalčius mane supažindino ir pradėjo aiškinti, kuo reikalu mes prie jo atėjome.

— Vyrai, argi jūs neturite ginklų? — nustebo mus išklausęs velionis: —

šitokie neramūs laikai, taip sunku atskirti draugą nuo priešo, o jūs dargi ginklų nepasirūpinate?!

— O Tamsta ar turi? — paklausė Šalčius.

Velionis praskleidė frenčių ir, parodęs didelį pajuostėtį kabančių parabelį, pridėjo:

— Aš nė žingsnio niekur nedarau be ginklo — mano ir visa šeima ginkluota! Ir giminės... Eime pasikalbėsime...

Ir mes nuėjome pas Putvinskius. Gyveno tada Putvinskiai Duonelaičio g. 13 nr. (13a prie dab. policijos mokslos, J. M.). Tai, apie ką mes tik pradėjom svajoti, pasirodė čia, šituose namuose, Putvinskių šeimoje, šaulių idėja jau buvo įsikūnijusi ir susidėjo iš visos Putvinskių šeimos ir jo giminių: p. p. Kodaičių, Žmuidzinavičių ir kitų. Putvinskių bute radom mes jau ir amunicijos sandėliuką, supirktų iš vokiečių kareivių, šautuvų, durtuvų, šovinių, veršiniukių bei diržų ir t. t. Velionies sūnūs čia pat valė šautuvus, o jo dukterys prisiuvinėjo prie veršiniukių, vietoj atpaučių odinių diržų — storus drobinius. Pasirodo, žemaičiuose Putvinskių turėta tikra organizacija, kuri supirkinėjo iš besitraukiančių vokiečių ginklus“.

A. Žmuidzinavičiaus liudijimu, Putvyys apie ginkluotą draugiją kalbėjęs dar birželio pradžioje (tuomet gyveno abu Kęstučio gatvėj). Rūpinęsis net įstatus pagaminti. Kad tai tiesa, patvirtina garbingoji Emilija Putvienė. Birželio pradžioje savo vyrą ji palikusi Kaune iš dalies dėl to, kad grįžęs į dvarą neorganizuotų partizanų. O tai, girdi, buvę pavojinga, kadangi Panevėžyje taip beorganizuodamas žuvęs advokatas Voliukas. Savo ruožtu šią žinią patvirtina patsai Putvyys, kai jis prašo (VII.10), kad žmona nepyktų, jei jie Kaune suorganizavę „partizanų kuopą“. Taigi išeina, jog Putvyys ginkluotais būriais sielėjosi jau tuomet, kai Spaudos Biure tam pačiam reikalui buvo žengiama pirmieji žingsniai. Pagaliau, visai nepriklausomai, jis pradėjo kurti savišką ginklo draugiją. Dėlto visai teisingai ir pelnytai Vladas Putvyys mūsų vadinas Šaulių Sąjungos kūrėju.

Minint 19 metų sukaktuves, pravers prisiminti, kaip 1922 m. sveikino mūsų Sąjungos būrių atstovų suv. K. A. M. atstovas maj. Žadeikis. 1919 m. pavojaus valandą šauliai sakė: „...Nenusi-

BETIKSLIS ŽIAURUMAS.

Jaunimas jau nebeprisimena knygnešių gadyinės. Dabar atsilikėliu ir keistuoliu laikomas ūkininkas, kurio pirkios nelanko bent vienas savaitraštis arba dienraštis. Anuo metu lietuviškos knygos, juo labiau periodinės spaudos skaitymas buvo prilyginamas didvyriškumui, už kurį grėsė Sibiras ir gyvenimo suirimas. Visoje Lietuvoje ir Lenkijoje siautė teroras ir žmonių paniekimas. Vieniems draudė savaip rašyti, kitiems — savaip šnekėti. Raudonkepuriai uriadnikai ir mėlynosiūliai žandarai savavaliavo kaimė, mieste, kelyje, demoralizavo žmones, čiulpė iš jų sau naudą ir stengėsi išlaikyti juos tamsoje ir skurde.

Apie tai, kad lietuviai gali būti savo šaly šeiminkais, niekas ne svajoti nesvajotojo. Apie tai tik retas praeities žinovas sunkias dūmas dūmojo ir niekam neprisipažino, kad toks svajotojas esąs. Tačiau ilgainiui pradėjo rodytis geresnių laikų pragiedruliai. Radosi danguje ir žemėje ženklų, kad tokia tamsa, tokia naktis negali amžius liktis. Aplink tirpo ledai, žaibavo rusų — japonų karo perkūnija, kėlėsi rusų jungo prispaustos tautos, dygo lietuviškos knygos nešėjų pasėta sėkla ir daug kas pradėjo kratytis snauduliu.

Žinoma, ne iš karto, ne visi išvien. Bet palaipsniui, su atodūsiomis ir pertraukomis. Pirmas toks šalies sukrėtimas paliko gražų Didžiojo Lietuvos Vilniaus Seimo nutarimų paminklą. Nemokėti mokesčių, neduoti naujokų, varyti lauk rusintojus ir kyšininkus, steigti lietuviškas mokyklas, šviestis, burtis į organizacijas, reikalauti autonomijos — tai buvo aniems laikams tikrai maištingi šūkių. — Ne visur, ne vienu uolumu jie buvo įvykdyti. Daug kas gavo dėl jų nukentėti, bet visi jie liko žmonių atminty ir naujai

minkite, kariai, visa šalis su jumis, mes einam jums talkon“. Patsai majoras kreipėsi į suv-mą šitaip: „Lietuvos kančios Jus pagimdė, Lietuvos pavojai Jus augino, Lietuvos priešai Jus užgrūdė!“. Tie žodžiai buvo stiprūs ir brangūs ne tik anuomet, bet ir šiandien, pagaliau ir visuomet.

išdygo, kaip žemkentis jervas po antro sukrėtimo, didžiajam karui praūžus.

Po seimo nutarimų švystelėjimo užėjo naktis, kuri atrodė dar tamsesnė, dar žiauresnė ir toliau be perstojo pūtė žvarbūs šiaurės vėjai. Iš to pirmo laisvės pasirodymo lietuvių tautai liko be atminimo vienas konkretus, apčiuopiamas laimėjimas — **spauda**. Čia pat išdygo lyg tos spaudos saugotoja, lyg tautinis aukuras ir žinyčia LIETUVIŲ MOKSLO DRAUGIJA VILNIUJE. Ilgą laiką ji buvo beveik vieninteliu tautos židiniu, kuris aplink save spietė visus tautiečius be pažiūrų, tikybos ir socialinės padėties skirtumų.

Nenuveikė jos atgijusi rusų priespauda. Nenustelbė vokiečių karinė okupacija. Ilgą laiką toleravo ją patys lenkai, galiausiai pasmerkė mirti. Sausio mėn. 24 d. ji buvo suspenduota, jos sandėliai ir knygynas buvo užantspauduoti, o birželio mėn. pradžioje ji buvo galutinai uždaryta ir ant jos kilnojamo bei nekilnojamo turto buvo uždėta sunki letena. Tuo būdu lenkams teko abejotina garbė paveržti tą liūdną rekordą ir atlikti tai, ką drovėjosi padaryti rusai ir vokiečiai.

Ir vėl vargu jaunimas tesupras, ko mūsų tautos šiuo žygiu nusto. Tiek daug draugijų lenkai yra

uždarę. Tiek kultūrinių daigų sunaikinę. Ar verta kelti lernas dėl vienos draugijos likimo? Taip šnekantiems primintina visa eilė faktų, kurie turi pavaizduoti išimtiną Mokslo Draugijos vaidmenį ir jos reikšmę visam mūsų atgimimui. Maža pasakyti, kad tai buvo mūsų liaudies meno archyvas, pirmaeiliai retenybių ir senienų rinkiniai, brangiausi medžiaginės kultūros padariniai. Būtina dar pažymėti, jog tai drauge yra buvusi ir gyvoji mūsų dvasios laboratorija, naujų idėjų kalvė, neišsenkamas šaltinis, iš kurio galėjo pasisemti lietuviškumo bet kas jo pritrūkęs, ištroškęs ar svetur išsi- blaškęs.

Dabar sakoma: kas nori Lietuvą pažinti, tevyksta į kaimą. Ir labai teisingai sakoma. Bet mūsų kaimas pats yra jau kiek sumiestėjęs (laikraščiai, radijas, mados, prekės, visokių prašmatnybių propaganda), antra vertus, bemaž kiekvienas kaimas turi savo veidą, savo šneką, savo ypatumus ir, norint Lietuvą pažinti, tektų ilgai po kaimus ir bažnytkaimius tran- kytis.

Vilniaus Mokslo Draugijos patalpose Tamstos rastumėte visą Lietuvą lyg koncentruotą, lyg suspaustą ir uždarytą į spintas ir vitrinas. Galėjai iš jų semtis, kiek tik apžioji, kiek pakelti įstengti ir nuo to tie turtai ne tik ne-

Kernavė, senovėje buvusi Lietuvos kunigaikščių sostinė, dabar — išskylautojų lankoma vieta. Iš „N. Rom.“

mažėjo, bet dargi jų garbė augo ir plito. Lamartinas vykusiai pavadino muziejus meno dalykų kapinyu — Les musées — cimetière des arts. Mokslo Draugijos rinkiniai nebuvo negyvų daiktų kapais. Ne. Tai buvo gyvas, savo gyvenimu tvinkstąs pasaulis. Jame buvo užkerėta tiek pati žiloji praeitis, tiek rusų ir vokiečių režimų prakeikimas. Buvo jame kai kas ir iš dabartinio Vilniaus gyvenimo... Visa tatai šiandieną atsidūrė svetimose, nenusimanančiose ir, svarbiausia, nemylinčiose rankose. Galime įsivaizduoti, koks likimas laukia draugijos knygas, rankraščius ir kita!

Birštono Beržų alėja.

Iš „N. Rom.“

Teisybė, muziejų turime nemaža. Bet Vilniaus rinkiniai buvo seniausi (nuo 1900 m.), pilniausi ir populiariausi. Beveik 40 metų lietuviai šviesuoliai, ūkininkai ir miestelėnai nešė į jį visa, kas buvo jų namuose vertingiausia. Kas senobinę knygą, kas iš tėvų paveldėtą senus laikus beatmenanti ginklą ar papuošalą, kas seną drabužį, kas dailią juostą, kas baigiamą pamiršti dainą, raudą, giesmę. Per ilgą laiką susidarė, žiūrėk, čia juostų, čia prijuosčių, čia ūkio, čia namų padargų rinkiniai, užaugo gražūs knygynas, garsus savo rankraščių skyrium. Čia pirmųjų mūsų dienraščių redakcijų archyvai, kurie leidžia nustatyti beveik kiekvieno anų laikų rašinėlio autorių. Čia Smūtkelių kolekcija. Čia senovės mylėtojų, lietuviybės saugotojų ir gerbėjų darbai. Niekur pasauly kitų tokių rinkinių nerasi. Niekur kitur neužtiksi Lietuvos praeities, susijusios su dabartimi į tokį darinį ir Lietuvos meilę keliantį vaizdą. Ir visa tatai žada atsidurti svetimose rankose. Gerai, jei tai būsią profesionalų muziejininkų rankos. Bet jų tarpe gali rasti vienas kitas ir principinis nekultūringas Lietuvos priešas. Kas jam Lietuva — baudžiauninkų prasimanymai! Kas jam senobinių dainų gaidos — nevykę gamtos garsų pamėgdžiojimai! Kas jam mūsų senolių šarvai — tai plienas, į kurį sutrupėjo jo senolių ginklai... Tokio pavojaus akivaizdoje Lietuva negali būti rami, negali neįtempti visų savo galių prieš lenkų sumanymą ir jų pasikėsinimą.

Lietuvių Mokslo Draugija yra nenutraukiamai susijusi su dr. **Basanavičiaus** vardu. Tai jis ją kūrė, jis jai ilgus metus pirminin-

kavo ir tvarkė jos rinkinius, jos knygyną. Lygiai ir kiti vilniečiai, mokslininkai, tautosakos tyrinėtojai, savo veikalus beruošdami, pasinaudodavo Draugijos turtais ir pasisemdavo iš jų, kas reikalinga. Dažnai Vytauto Didžiojo universiteto darbuotojas gaudavo į Vilnių nuvykti savo surinktų žinių patikrinti, sulyginti su tenai esama medžiaga. Tad ši draugija buvo ir tebėra didelis turtas, turįs nemažos praktinės reikšmės, kuriant naujus kultūros faktus. Tą visą lenkai kėsinasi iš mūsų smurto paveržti.

Norint iš draugijos rinkinių turėti juo didžiausios naudos, tenka juos tinkamai tvarkyti, dėloti, žiūrėti, kad be laiko nepagesų. Be žinojimo tam reikalinga ir meilės. Joks svetimas specialistas neatliks tos pareigos tiek kruopščiai ir sąžiningai, kaip idejiškai suinteresuotas lietuvis mokslininkas ar tarnautojas, kuris jaučiasi tų visų turtų dalininkas.

Be to, visa tatai reikalinga ypatingos priežiūros. Šilima ir drėgmė — turi būti nuolat reguliuojamos, kad būtų ne per didelės ir ne per mažos. Tam reikalingas kūrenimas ir vėdinimas. Popieriaus ir drapanų konservavimas reikalauja specialių pastangų. Tenka kovoti su vabzdžiais, dulkėmis, palėšiais, tenka nuolat budėti ir saugotis, kad kur neįsiveistų rinkiniams žalingi grybeliai ir neįuntamai nesunaikintų tiek brangių, neatstatomų, naujai nepagamintų unikatų. Jei jie žūtų, ateinančios kartos galės mums pareikšti pamatuotų sąskaitų už tautos turto pražudymą. Kaip daugis mūsų

šiandien nelabai tiksliai įsivaizduojame kovų su carizmo priešpados sunkumus, taip ateities jaunimas negalės suprasti dabartinių mūsų kultūros varžybų ir bus linkęs kultūros nuostolius aiškinti mūsų apsilaidimu ir nepakankamu uolumu, kovojant su lietuviškos kultūros visokeriopais kenkėjais: kandimis, puvesiais ir... dvikojais naikintojais!

Tų priekaištų išvengsime, jei šiandien, kol dar nevēlu, padarysime visa, kas mūsų sąlygomis galima. Įtikinkime lenkus, kad tai nepadoru ir neriteriška svetimas turtas savintis ir naikinti, kad tai nesudarys jiems jokios garbės ir kad tuo būdu jiems vis tiek mūsų kultūros nepavyksią sužlugdyti. Įrodykime jiems, kad mes po kiekvieno smūgio veikiai atgyjame ir sustiprintu veiklumu stengiamės patirtą žalą išlyginti.

Šis nelauktas, nekultūringas ir beprasmiškas, betikslis naujas lenkų žiaurumas tesužadina mūsų veikėjų, savanorių, šaulių, ūkininkų, jaunimo, darbininkų, mokytojų mokinių sustiprintą veikimą. Tebūnie jis mūsų atsakymas Vilniaus krašte per daug jau išiseimininkavusiems atėjūnams.

Andrandas.

P. S. Prieš Mokslo Draugijos uždarymą ir jos turto konfiskavimą protestavo visa lietuvių spauda ir kai kas iš Vilniaus lenkų tarpo, Rotary tarptautinio klubo Kauno skyrius, — J. Vileišis, kaip vienas Draugijos steigėjų, ir Liet. Tautosakos Archyvas išsiuntinėjo visoms žymesnėms pasaulio mokslo įstaigoms atitinkamai prancūzų kalba suredaguotą atsišaukimą.

ATOSTOGAUKIME KAIME

Kartu su šilta ir gražia vasara prasidėjo atostogos studentams, moksleiviams, valdininkams ir kitiems protinio darbo darbininkams. Per metus įtemptai dirbę, jie nori mėnesį kitą laisviau pagyventi, pasilsėti, pataisyti sveikatą ir įgauti naujų jėgų tolimesniam darbui. Vasara ūkininkams — darbo laikas, o protinio darbo žmonėms ir miestiečiams — atostogų. Bet labai dažnai atsitinka, kad vasarotojai, užuot pasilsėję, per tą mėnesį dar labiau išvargsta ir stoji į darbą ne tik nepasilsėję, bet dar labiau išvargę ir išsekę savo energiją. Ligi šiol beveik kiekvienas vasarotojas laiko sau didele garbe praleisti atostogas bet kuriame kurorte, o kiti sveikatos taisyti sprunka net į užsienį. Kaimas, ta sveikiausia, pigiausia ir ramiausia poilsio vieta, ligi šiol buvo labai pamirštas, ypač aukštesniųjų asmenų. Į kaimą parvyksta atostogauti daugiausia moksleiviai ir vienas antras neturtingesnis studentas, o visi kiti būriais traukia į išstaigias vasarvietes. Žinoma, reikia ir mūsų pajūrio ar didžiųjų paupių vasarvietės lankyti, bet bent vieną kitą savaitę labai pravartu praleisti ir žaliuojančiame kaime.

Pažaislio bažnyčia ir vienuolynas netoli Kauno.

Vėjo malūnas, kuris dabar pamažu jau nyksta.

Juk laisvės ir ramumo vasarotojas niekur kitur tiek neras, kiek kaime, kur jis bus iškėstomis rankomis priimtas ir vaišingai palydėtas. Tą pinigų dalį, kurią jis išblaško kurortuose už viską permokėdamas, palikęs kaime, jis ne tik pats sutaupys, bet duos uždirbti ir ūkininkui vieną kitą litą.

Tačiau ne vien dėl to kaimas laukia vasarotojų. Mūsų ūkininkai, arčiau bendraudami su vasarotojais inteligentais, nori užmegsti ir glaudesnius kultūrinius saitus, arčiau vieni kitus pažinti ir geriau suprasti. Šiandien jau girdime balsų, kad kaimas ir miestas darosi per daug tolimi, kad inteligentai pradeda nutolti nuo kaimo žmonių, kuriems jie tariasi vado-

vaują. Negalima būtų pasakyti, kad tie nusiskundimai neturėtų rimto pagrindo ir kad nereikėtų ieškoti naujų būdų suartėti. Vasaros atostogos tam reikalui gali geriausiai patarnauti. Tik reikia truputį daugiau gerų norų ir mažiau miesčioniško išlepimo ir baimės, kad nuvažiuavęs į kaimą turės atsiskirti nuo viso pasaulio ir čia teks visą laiką nuobodžiauti. Per 20 nepriklausomo gyvenimo metų ir kaimas jau toli pažengė pirmyn. Nerasime beveik ir tolimiausio užkampio, kur netoliese už 2—3 kilometrų miestelyje nebūtų pašto, telefono, telegrafo ar kur nekurstotų autobusai. Dienraščius daug kur jau galima gauti tą pačią dieną, o vėliausia rytojaus dieną. Be to, ypatingai šią vasarą ir provincijos įvairios organizacijos švenčia įvairias savo šventes, ruošia minėjimus ir kitas vasarines pramogas, kurios savo pobūdžiu žymiai skiriasi nuo Kauno ar kitų didesniųjų miestų iškilmių, bet jos taip pat būna įdomios ir nuoširdžios.

Šauliai inteligentai, kaip pavyzdingi ir daugiausia susipratę tautos sūnūs, turėtų pirmieji parodyti kitiems gražų pavyzdį ir dar šias atostogas praleisti gimtajame kaime, kur saulė, grynas oras ir geram poilsui tinkamas ramumas.

Ig. K-is.

KAUNE ĮVYKO BALTIJOS GEODEZINĖ KONFERENCIJA.

Dalyvavo Anglijos, Danijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Norvegijos, Prancūzijos, Vokietijos ir Suomijos atstovai. Posėdžiai vyko Karininkų Ramovėje. Suvažiuavusius pasveikino užsienių reikalų ministras St. Lozoraitis.

Rambyno kalno dvasia

yra gyva ir vadovauja lietuviams

DIDELĖS KLAIPĖDOS KRAŠTO ŠAULIŲ IŠKILMĖS.

Tyliai banguojančio Nemuno pakrantėje, tarp Ragainės ir Tilžės, tik kitoje nuo jų upės pusėje, senoje lietuviškoje žemėje stūkso medžiais apžėlęs kalnas, Rambynu vadinamas. Ta istorinė vieta nuo senų senovės visiems lietuviams yra šventa. Ir paskutiniaisiais laikais, jau keliasdešimt metų, dar prieš Didįjį karą ir kurį laiką po jo į tradicines to kalno šventes — Jonines rinkdamos lietuvių iš abiejų Nemuno pusių. Dabar Rambyno kalno šventės gali lankyti Klaipėdos krašto ir visos Lietuvos gyventojai. Jie tą taip brangią visiems lietuviams vietą kasmet tūkstančiais ir lanko.

Šiemet Joninės Rambyne buvo birželio 18 ir 19 d. šventę surengė XX Klaipėdos rinktinė. Buvo iškilmingai minimos Šaulių S-gos 19 m. ir XX rinktinės 15 m. sukaktuvės. Visa šventė praėjo labai iškilmingai ir joje, nors ir oras pradžioje nieko gero nežadėjo, labai gausiai dalyvavo Klaipėdos kr. gyventojai, o taip pat buvo atvykusių ir iš kitų Lietuvos vietų. Abiejų dienų iškilmės beveik ištaisai transliuotos per Klaipėdos radijo stotį. Per abi dienas Rambynas buvo gražiai pasipuošęs tautinėmis vėliavomis ir prasmingais šūkiu.

Joninių šventę iškilmingai atidarė buv. Klaipėdos krašto sukilėlių direktorijos pirm., Šaulių S-gos tarybos

Rambyno kalne: Martynas Jankus, vid. reik. min. Leonas, buv. sukilėlių direktorijos pirm. E. Simonaitis ir Šaulių S-gos vadas plk. Saladžius. Už Nemuno matyti Prūsų Lietuva.

P. Butkaus nuotr.

narys E. Simonaitis, o Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus iškilmingai uždegė tradicinį Rambyno Joninių laužą, kurio šviesai mirguliuojant gražiai padainavo Šilutės šaulių choras (dirig. Ambrazo), Klaipėdos šaulių vyrų choras (dirig. A. Mikulskio), pagrojo Klaipėdos šaulių moterų kanklių orkestras ir buvo suvaidinta (valst. teatro Klaipėdos skyriaus) simbolinė Vydūno misterija „Vėtra“. Po to ligi rytmečio aušros buvo šokiai ir tautiniai žaidimai. Visą naktį Rambynas žerėjo iliuminacijų ugnimis.

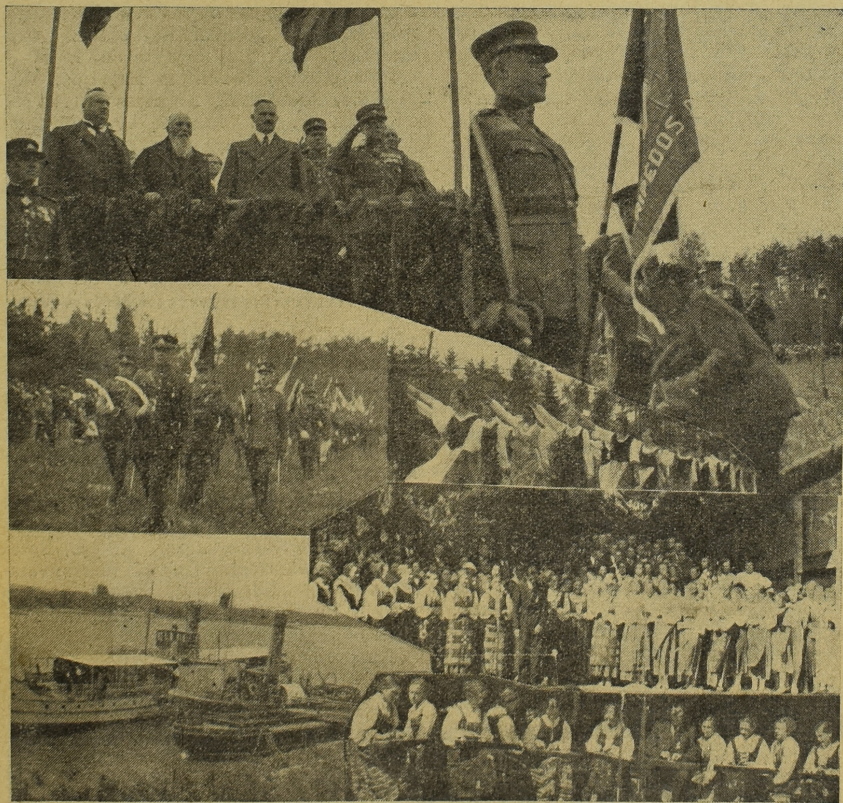
Pačios didžiosios iškilmės buvo birželio 19 d. Į jas atvyko ir vidaus reikalų ministras plk. Silvestras Leonas ir Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius. Vidaus reikalų ministras įtekė iškilmingai Klaipėdos šaulių rinktinę vėliavą, ją perduodamas tos rinktinės vadui plk. Liormonui.

Įteikdamas vėliavą ministras priminė, jog šaulio pareigos yra labai svarbios ir atsakingos: ginti Lietuvos laisvę ir visomis jėgomis darbuotis krašto gerovei. Atsakydamas XX rinktinės vadas pabrėžė, jog Klaipėdos krašto šauliams šis dalykas visuomet buvo ir yra aiškus, jie visada aukėjo ir aukos visas savo jėgas Lietuvai. Po to šauliai iškilmingai prisiekė.

Klaipėdos krašto šauliams ir susirinkusiems Rambyne tūkstančiams klaipėdiškių vidaus reikalų ministras plk. Silvestras Leonas, pasveikindamas juos vyriausybės vardu, pasakė turiningą kalbą. —

Vienas gražiausių žmogaus gyvenimo pasireiškimų yra meilė savo kraštui. Kur nenublokštų audringi gyvenimo sūkuriai žmogų, jis visada ir pirmiausia atsimins gimtąjį kraštą. Laisvosios Lietuvos atstatymo, kūrimosi ir tvarkymosi metais, lietuvių tautos kamieną sudarė ir sudaro gyventojai Nemuno baseino su jos sesutėmis: Nerių, Nevėžių, Dubysa, Jūra, Akmenė ir kitomis upėmis ir Baltijos jūros pakraštys. Čia susiformavo lietuvių būdo bruožai; čia lietuvių gyvena ir gyvena. Daug vargo krašte esame iškentėję, bet lietuvių būdo savybės: ištvermė, pasiryžimas, drąsa ir atkaklumas viską nugalėjo. Nugalėjo tai, ką galėjo pasiekti tik lietuvis savo būdo savybėmis ir nepalaužiama valia būti lietuviams, būti nepriklausomais ir laisvoje Lietuvoje gyventi.

Tiesa, esame negausi tauta, negalime pasigirti gamtos gelmių turtais, negalime sukurti sunkiosios pramonės, bet mes galime ir turime teisę pasigirti ir didžiuliu mūsų derlingais laukais, mūsų gausingais derliais ir gyvuliais, o labiausiai — savo darbštumu ir meile, su kuria mes visas savo gėrybes kuriame. Ypatingai mes turime dėka mūsų tautos vieningumu, mūsų valstybės stiprėjimu ir tvirtu pasiryžimu siekti kiekvieno mūsų valstybės sienose gyvenančio piliečio gerovės kėlimo. Kelią mūsų valstybės ateičiai nurodė Tautos Vadas Respublikos Prezidentas Antanas Smetona š. m. gegužės 12 d. pasirašytoje Lietuvos valstybės konstitucijoje. Jo nurodymai mums yra privalomi ir mes tikime, kad eidami tik keliu susiklausymo, vienybės, darbo ir siekimo pažangos, mes pasieksime, jog nereikės aimanuoti dėl mūsų gerovės, dėl mūsų sodybų ramumo ir dėl mūsų tėvynės klestėjimo. Mes neturime jokių užgaidų į mūsų kaimy-

Klaipėdos šaulių rinktinės šventė Rambyne. Tribūnoje: vidaus reik. ministras plk. Leonas, Šaulių S-gos vadas plk. Saladžius, rinktinės vadas plk. Liormonas, Martynas Jankus ir kt. P. Butkaus nuotr.

RAMBYNO PADAVIMAS

rūs, o mes ne. Ime ir sikiame su mūsų kaimynais gerų santykių ir esame įsitikinę, kad abipusiškai gera valia yra laidas tuos gerus santykius palaikyti ir juos plėtoti.

Ministro kalbą palydėjo gausios ovacijos ir Tautos himnas.

Kalbą taip pat pasakė Šaulių S-gos vadas plk. Pranas Saladžius, kuris, visus sveikindamas pabrėžė, kad yra labai prasminga, jog lietuviškojo Klaipėdos krašto šauliai savo vėliavos priimti susirinko į nuo amžių amžių tik lietuvių gyvenamą vietą prie Nemuno, kur kitados ir lietuvių šventoji ugnis degė ir kur taip daug išsiskaido Lietuvos laisvės gynėjų kaulų. Tokieje šventoje vietoje priimta vėliava duos dar daugiau ryžtumo, senos lietuviškos gaivališkos stiprybės ir visus dar glaudžiau ir tampriau riš į vieną bendrą ir kilnią šaulinę šeimą. Ši iškilminga momenta, kaip ir visuomet, yra atmenama ir visada bus atminti kritusieji už Lietuvos laisvę (S-gos vado žodžius pertraukė iškilmingas visų susikaupimas ir aidai „Kritusiems šauliams“). Sėdamiesi stiprybės iš praeities šauliai taip pat gerai žino, kuris yra Lietuvos kelias ir į ateitį. Tas kelias yra tik vienas ir jį rodo Pirmasis Garbės Šaulys Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Tai didžioji tautiškosios vienybės linkmė. Nuo jos šauliai niekuomet nenukryps. Po S-gos vado kalbos buvo didelės ovacijos Respublikos Prezidentui A. Smetonai ir buvo sugrotas Prezidento maršas.

Momentas dar buvo gražesnis ir įspūdingesnis, kada visi Rambyno kalne susirinkusieji, pakėlė rankas ir dangų, davė lietuvišką bendrą prielaidą.

XX Klaipėdos krašto šaulių rinktinės vadas plk. Liormonas padėkojo vidaus reikalų ministrui už apsilankymą ir vėliavos įteikimą. Šauliai ir visi susirinkę jam sukėlė ovacijų. Ovacijos sukeltos ir krašto apsaugos ministrui kariuomenės vadui brig. gen. St. Raštikiui, šaulių S-gos vadui plk. Pranui Saladžiui ir visai S-gos vadovybei.

Po to už nuopelnus Lietuvai ir šaulių S-gai apdovanotiems Klaipėdos rinktinės šauliams: Kazei Gudelienei, ats. plk. lt. Vladiui Grudzinskui, Martynui Labučui, Dovui Baltučui, Baliai Dobkevičiui ir Alfonsui Mikulskiui vid. reik. ministras plk. S. Leonas iškilmingai įteikė šaulių žvaigždę. Ats. plk. lt. Vl. Grudzinskas tarė padėkos žodį apdovanotųjų vardu. Po to buvo Klaipėdos šaulių rinktinės paradas. Jis feikė malonaus įspūdžio. Be to, iškilmės maršu praėjo būriais Klaipėdos krašto JŪR.

Šventei besibaigiant, kalbą pasakė Klaipėdos krašto gubernatorius J. Kubilius, kuris, peržvelgdamas Rambyno ir visos Mažosios Lietuvos praeitį, pabrėžė, kad kaip nuo amžių lietuviai Rambyne sėmėsi stiprybės, taip ir dabar ši vieta tebėra neišsenkamas lietuviškosios stiprybės šaltinis. Po

Rambynas senovės ir dabartiniais laikais lietuviams buvo brangi vieta. Garsūs padavimai nupasakoja apie jo praeitį. Senovės laikais Ragainės pilyje gyvenęs Nemunas. Jis turėjo tris sūnus: Tilžaitį, Vilmantą ir Rambyną. Paūgėjęs sūnams, tėvas išdalijo žemę. Rambynas gavo gražų kalną prie pat Nemuno. Ten jis pasistatė didingą pilį. Kalno pašlaitėje paguldė didelį akmenį. Akmuo buvo pailgai keturkampis. Saulė apšviestojo paviršių nuo pat ryto ligi vėlyvo vakaro. Ant akmens matėsi išpaustas didelis kardo pavidalas. Buvo matoma delno nuospaudų ir visokių gyvulių pėdų. Kol akmuo gulėjo, šitas kraštas nebijojo jokių priešų. Vienas malūnininkas švarcas norėjo malūną statyti. Jam buvo reikalinga girnų. Jis išsiūrėjo į tą šventą akmenį ir nutarė iškalti iš jo porą girnų. Vietos gyventojai už jokių atlyginimų nesutiko prie darbo prisidėti. Jie bijojo tos nelaimės, apie kurią vienas valtininkas jiems buvo pasakojęs. Tas valtininkas kas naktis sapnuodavo, kad Rambyno kalnas stovėjo liepsnose ir laumės šaukėsi pagalbos. Mat, po akmeniu gyveno laumės. Jos saugojo šią šventovę. Be to padėdavo paklydusiems keleiviams kelią atrasti, saugodavo susirgusius, neturtingiems atnešdavo dovanų, globodavo našlaičius. Valtininkas perkėlė valtele laumes į antrą Nemuno pusę. Perkūno aukure užgeso amžinoji šventoji ugnis. Laumės sakė, kad žmonės ižeidę Perkūno akmenį. Jos sušukusios: „Tepuola šitam kraštui sunkūs laikai. Teliaka jis kitų vergovėje“. Bet malūnininkas nekreipė jokio dėmesio į vietos gyventojų perspėjimus. Jis pakvietė darbininkus iš tolimų kraštų. Bet pirmajam darbininkui, kirtusiam į akmenį, akmens skeveldra pataikė į akį. Jis apako. Antrasis darbininkas sunkiai susirgo ir greit mirė. Bet visgi malūnininkui pasisekė akmenį išimti. Bet ir jis buvo nelaimių lankytas. Pradėjo girtauti ir pagaliau visai pavargo. Tada jis gavo darbo viename Tilžės malūne. Tenai girnos sukosi iš aukuro akmens. Jis pakliuvo į ratus ir buvo visiškai sutrintas.

jo kalbos nuaidėjo Mažosios Lietuvos himnas „Lietuviais esame mes gimę“.

Klaipėdos krašto lietuviškųjų organizacijų vardu pasveikino Martynas Zvilius. Dar sveikino šaulių S-gos moterų tarybos atstovė artistė Rykaitė, DULR pirm. adv. R. Skipitis, Lietuvos Vakarų S-gos vicepirm. dr. P. Slavėnas.

Šventė baigėsi gražia ir turininga menine dalimi. Dainavo net keli chorai, buvo kančiuojama, grojo orkestrai, jaunimas šoko tautinius šokius, darė pratimus, sportavo.

Tardamas padėkos ir atsisveikinimo žodį, šventę uždarė šaulių S-gos tarybos narys E. Simonaitis, kviesda-

Laumių pranašavimai išsipildė. Kryžiuočiai užpuolė ir pavergė kraštą. Ta vergovė tęsėsi apie 700 metų. Užimtojo krašto gyventojai turėjo priimti krikščionybę. Nors ir lietuviams nepaprastai brangus aukuras dingo, bet visgi Rambynas pasiliko lietuvių šventovė. Čia kur lietuviybė nyko, ji vėliau pradėjo ir atgyti. Kada lietuviai, vergovės laikais neturėjo draugijų, buvo bandoma lietuvių susieiti ant Rambyno kalno. Ten buvo pasikalbama, gražiai lietuviškai padainuojama. 1885 m. ant Rambyno kalno jau susirado Mažosios Lietuvos lietuviai: Martynas Jankus, Zaunius, Smalakys, Kriaučiūnas, Anderjatis, Voska ir kiti. Viso to meto buvo susirinkę per 60 lietuvių. Sielininkai nepaprastai gražiai sudainavo lietuviškų dainų. Už tai jiems Tilžės lietuvis Smalakys nupirkęs visą statinaitę alaus ir jie čia gražiai linksminosi. Susitarta kasmet susirinkti Joninių šventei Rambyno kalne. Rambyno lankytojų skaičius kasmet didėjo. 1895 m. pirmoji Mažosios Lietuvos lietuvių tautiškoji draugija „Birutė“ suruošė žiemos metu visą eilę švenčių. Gauta iš jų apie 1200 markių pelno. Iš vieno ūkininko nusipirko 13 margų Rambyno kalno. Jie gražiai sutvarkė Rambyną. Nuo to laiko Rambynas buvo lietuvių susirinkimo vieta.

Didžiausią Rambyno dalį turi nupirkusi Švietimo Ministerija, „Aukuro“ draugija ir Pagėgių apskrities valdyba. 1928 m., per Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmetį, keli lietuviai ant Birutės Draugijos dalies pastatė gražų aukurą. Rambyno šventės vietos ir apylinkės gyventojų mėgiamos ir gausiai lankomos. Čia atsilanko ne vien lietuviai iš Didžiosios Lietuvos, bet ir iš Latvijos, Vokietijos, Amerikos, Anglijos ir net iš Vilniaus krašto. Joninių šventės daugiausia dabar rengia šauliai ir santarininkai.

Netoli Rambyno gyvena Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus. Čia rinkdavosi knygnešiai ir daugiausia dabar rengia šauliai.

T. Tumasas.

mas visus lietuvius Rambyne pasimatyti 1939 m.

Visi susirinkusieji nutarė pasiųsti sveikinimus: Respublikos Prezidentui A. Smetonai, ministrui pirmininkui Vl. Mironui ir krašto apsaugos ministrui brig. gen. St. Raštikiui.

Po iškilmių Rambyno kalne Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus Bitėnuose, savo ūkyje, šauliams ir aukštiesiems svečiams surengė vaišes. Senelį M. Jankų gražiu žodžiu pasveikino vidaus reikalų ministras plk. S. Leonas.

Apskritai, visa Rambyno šventė praėjo labai didingai ir iškilmingai.

Ats. j. lt. J. Leonavičius.

Gerbiamą

Dr. J. Stancevičiūtę,

jos mylimiems Mamytei ir Tėveliui mirus, didžio skausmo valandą nuoširdžiai užjaučiame.

E. ir J. Kalnėnai ir M. Čilvinaitė.

Vienintelis Čekoslovakijos troškimas — taika.

ITALAI TARIASI SU JUGOSLAVAIS. NAUJAS JAPONŲ PRIEŠAS — GAMTA. SNIPŲ AFERA AMERIKOJE.

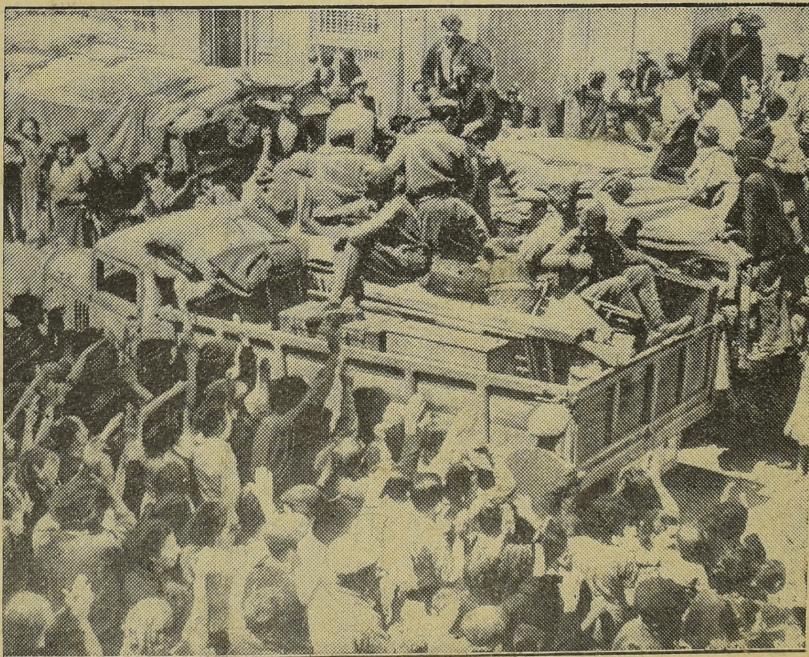
Čekoslovakijos ministras pirmininkas Hodža tarėsi su sudetų partijos penkiais atstovais: Kundtu, Rosche, Petersu, Sebekovskiu ir Schiketanzu. Derybose su vokiečių mažumų atstovais be Hodžos dalyvavo dar čekų vidaus reikalų ministras Černy, teisingumo ministras Derer, švietimo ministras Franke ir direktorius Shramek. Šie pasitarimai krašte ir užsienyje sukėlė optimizmo ir vilties, kad susidarys tinkamos sąlygos grėsusiam konfliktui galutinai likviduoti. Jau iš pirmos derybų dienos buvo susitarta susirinkti naujo pasitarimo, o tai parodė, kad pasitarimai vyksta normalių derybų dvasioje. Teigiama žiūrėta ir į tai, kad vokiečių delegacijoje pasitarimuose dalyvavo du sudetų ekspertai: Sebekovskis ir Schiketanzas. Sebekovskis, kuris yra sudetų partijos politinis direktorius derybose dalyvavo pirmą kartą. Schiketanzas yra sudetų partijos juridinių ekspertų vad. Tų dviejų ekspertų dalyvavimas derybose vertė manyti, kad sudetų partija nori rimtų politinių ir juridinių pasitarimų. Hodžos pasitarimas su sudetų atstovais truko 2 valandas. Pasitarime buvo kalbama apie mažumų statutą, remiantis Henleino partijos pateiktu čekų vyriausybei memorandumu. Manoma, kad pasitarimuose laimėta sudetų nusileidimo ir nuosaikumo. Ryšium su šiais pasitarimais čekų telegramų agentūra išleido toki pranešimą: „Sudetų atstovai Kundtas, Petersas, Rosche, Sebekovskis, Schiketanzas lankėsi pas Hodžą, norėdami gauti Hodžos atsakymą į sudetų memorandumą. Hodža pareiškė vyriausybės vardu, kad vyriausybė mano atsižvelgti ir į vyriausybės paruoštą mažumų statutą, kaip į derybų pagrindą. Kad kiekviena partija galėtų nustatyti savo poziciją, artimoje ateityje ir toliau vyks panašūs pasikalbėjimai. Kundtas, pasinaudodamas proga dar kartą motyvavo memorandumą, ypačiai pabrėždamas faktą, kad tame memorandumame nesama teorinių pažiūrų, bet tik būtini punktai, kurie po dvidešimt metų patyrimo reikalingi vokiečių sudetų tautos saugumui ir naujos politinės santvarkos įvedimui valstybėje“. Tą patį pranešimą paskelbė ir vokiečių sudetų partija. Ryšium su šiais pasitarimais Čekoslovakijos prezidentas Benešas ilgesnį laiką tarėsi su ministru pirmininku Hodža. Tą pačią dieną susirinko pasitarti čekų ministrų politinis komitetas. Po pasitarimo išleistas pranešimas apie tai, kad komitetas pirmininkaujant ministru pirmininkui Hodžai, svarstęs kai kuriuos autonominės administracijos klausimus, atsižvelgiant į tautinių mažumų reikalus. Kalbant apie čekoslovakijos reikalus, pažymėtinas ir tas faktas, kad priėmus spaudos atstovus čekų krašto apsaugos ministras pareiškė, kad šiuo metu Čekoslovakijoje niekas netrokšta karo. Jis pareiškė, kad turint geros valios galima taikiau būdu išspręsti visus ginčytinus vidaus ir užsienių politikos klausimus. Vienintelis Čekoslovakijos troškimas esą taika. Ministras dar pridūrė, kad tikrai niekas nemėgins kovoti už čekus, jei

šie patys nebus pasiryžę kovoti už savo reikalus.

Užsienio spaudoje didelio susidomėjimo sukėlė Jugoslavijos ministro pirmininko ir užsienių reikalų ministro Stojadinovičiaus kelionė Italijon. Italų užsienių reikalų ministras Ciano surengė Venecijoje Stojadinovičiaus garbei bankietą, kuriame dalyvavo ir vienas žymiausių italų politikos vyrų ministras Starace. Nors patys italai ir sako, kad šiam Stojadinovičiaus apsilankymui oficialaus pobūdžio netenka skirti, tačiau užsienio spauda vertina šį įvykį kaip nemažos politinės svarbos. Prancūzų spauda mano, kad būtų labai naudinga jei Italijos ir Jugoslavijos vyriausybės kartu sudarytų užtvaramą vokiečių žygiavimui į pietų rytus, kitaip saktant, į Balkanus. Girdi, milžiniški Vokietijos užsimojimai paskutiniu metu tiek Italijai, tiek Jugoslavijai kelia didelį nerimą, tad savaime suprantama, kad šiedvi valstybės turinčios ieškoti kokių nors būdų tą nerimą pašalinti. Šio apsilankymo ir vykusių pasitarimų proga italų ir jugoslavų laikraščiai pabrėžė tų pasitarimų nuoširdumą ir gerų italų-jugoslavų santykių patikrinimą. „Giornale d'Italia“ pranešė, kad italų ir jugoslavų ministrų nuomonės dėl visų abiejų valstybių tarpusavio problemų visiškai sutinka.

Kinų - japonų karas atsidūrė gamtos siaubo valdžioje. Mat kinų ar japonų lėktuvų bomboms sugriovus didžiulės, nepaprastai vandeningos Geltonosios upės pylimus, prasidėjo negirdėtas ligi šiol Kinijoje potvynis. Potvyniui padeda ir prasidėjusios liūtys. Potvyniai kiekvieną dieną veržiasi į plotį, kasdien užimdami maždaug po 1400 kv. kilometrų. Potvynis jau pražudė 300.000 gyventojų ir sunaikino 2000 kaimų. Pavojus tebegre-

sia 100 milijonų gyventojų 600 milijonų plotui. Potvyniai nepaprastai pakenkė japonų karo veiksmams Kinijoje. Net manoma, kad šie potvyniai pražudys japonus taip, kaip Rusijos šaltiniai pražudė Napoleono armiją. Japonų armija beturinti tik dvi išeitis: arba visiškai atsitraukti ir su didelėmis aukomis užkariautą kinų teritoriją palikti arba mėginti išlaikyti tas kariuomenės dalis, kurios yra prisiglaudusios aukštesnėse vietose lyg atskiros salos didelėje vandenių jūroje. Teigiama, kad dėl Geltonosios upės prasiveržimo japonai turėję nepaprastai didelių nuostolių. Zuvusios net visos kariuomenės dalys, kurios stovėjo prie Geltonosios upės. Šią japonų nelaimę išnaudoja ir kinų lėktuvai. Jie nuolat bombarduoja potvynio apsemtas japonų kariuomenės dalis ir trukdo apsaugos darbus. Kinų lėktuvai jau nuskandino 4 japonų karo laivus, kurie Jangcės upe mėgino priplaukti prie vandens apsemtų japonų kariuomenės dalių. Japonų lėktuvai daugiausia dabar yra užimti ryšių palaikymu tarp atskirų vandens apsemtų kariuomenės dalių, be to, jie turi gabenti toms dalims maistą ir smėlio maišus į reikalingas vietas vandeniui užtventkti. Visa tai kinų lėktuvams sudaro palankias sąlygas naikinti tragiškoje būtyje atsidūrusią japonų kariuomenę. Žinoma, nuo to paties potvynio kenčia ir patys kinai. Įdomu, kaip bus toliau. Kinai tvirtina, kad potvyniai būsia dar didesni, nes patys didžiausi potvyniai dar užėisį liepos ir rugpiūčio mėnesiais. Karo veiksmai dabar tebevyksta ties Jangcės upės pakraščiais. Tačiau ir šios upės vanduo nuolat kyla. Japonai stengiasi pasitraukti arčiau Hankavo miesto. Tačiau vargu, ar japonams pasiseks pasiekti šį miestą, nes išsiliejusi Jangcės upė gali sutrukyti.

Sukilėliai išengia į Kasteloną.

112ah
VYTAUTAS SIRIJOS GIRA.

Rūtos prie Dubysos

MĄSTO VYTAUTAS, GALVĄ PALENKĖS,
APIE LIETUVĄ, STIPRIĄ IR SVARIĄ.
KUNIGAİKŠČIAI IR CHANAI JAM LENKIAS,
JO VALSTYBĖ — NUO MARIŲ LIG MARIŲ!

ZIURI VYTAUTAS: GRETOS STIPRĖJA,
KALAVIJAI SAULĖJE ŠVYTI.
REGI JIS PER ŽEMAIČIUS SKRIEJANT
AUKSU ŽĖRINTI STIPRŲ VYTI.

IR SUPRATO VADAS DIDYSIS,
KAD JO TAUTAI NELEMTA ŽŪTI,
KAD PRIE NEMUNO IR PRIE DUBYSOS
NEPALIAUS ŽYDĖJUSI RŪTA!

MĄSTO VYTAUTAS, GALVĄ PALENKĖS,
APIE LIETUVĄ, SVARIĄ IR TVIRTĄ.
KUNIGAİKŠČIAI IR CHANAI JAM LENKIAS,
O JO TAUTAI GYVENTI SKIRTA — —

PO ŽEMAIČIŲ ŽEMĖ DERLINGA
SIURPŪS VĖJAI IMA BLAŠKYTIS.
KALAVIJAS ŠIRDIN SUSMĖNGA,
IR NUBLANKSTA UGNINIS VYTIS — —

LIŪDNOS DIENOS, IR NAKTYS SUNKIOS,
IR VERGIJOS JUNGAS UŽNERTAS.
ŽEMĖN KRAUJAS IR PRAKAITAS SUNKIAS,
IR VERGAUJA VYTAUTO KARTOS...

IMA BROLI VARU Į REKRŪTUS,
IR SESELIŲ AŠAROS LIEJAS.

TIK VIENA VIENINTELE RŪTA
NEPALIAUJA NIEKAD ŽYDĖJUS.

DUNDA TAMSIĄ NAKTĮ GRIAUSTINIS,
IR VYTIS DANGUMI PRAMIRGA.
DĖL DIDŽIOS IR LAISVOS TĖVYNĖS
IMA VERGAS BALNOTI ŽIRGĄ — —

TVINSTA KRAUJAS SRUVIAIS UPELIAIS,
DAUG BERNELIŲ GALVAS PALYDI.
VYČIO PASAGOS ŽIEŽIRBAS SKELIA,
O DARŽELIUOSE RŪTOS ŽYDI — —

TAD ŽALIUOKITE, RŪTOS ŽALIOS,
TAD ŽYDĖKIT, MERGELES LIAUNOS.
DĖL GRAŽIŲ TĖVYNĖS DARŽELIŲ
JUSŲ BROLIAI GIEDRAIČIUS KAUNASI!

IŠ DAUSŲ STEBI VYTAUTAS DIDIS,
KAD JO TAUTAI NELEMTA ŽŪTI.
KAD ŽEMAIČIUOSE VIS TEBEŽYDI
KAIP ŽYDĖJUSIOS ŽALIOSIOS RŪTOS!

MATO VYTAUTAS: GRETOS VIS AUGA,
IR LĖKTUVAI SAULĖJE NARDOS.
IR LIETUVIAI ŠVENTAI TEBESAUGO
SAVO VYTAUTO ŠVENTĄJĮ VARDĄ — —

IR NUŠVITO VADAS DIDYSIS,
IR PASPAUDĖ RANKĄ PRAAMŽIUI.

O PRIE NEMUNO IR PRIE DUBYSOS
TU ŽYDĖSI, RŪTA, PER AMŽIUS!

Užsienio valstybėse daug kalbama apie didelę šnipinėjimo bylą Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Visi šnipai gyvena ar negyvena J. A. Valstybėse bus teisiami federalinio New Yorko teismo. Kaltinamųjų tarpe yra Ugo Bonbonis ir Herman Menzelis. Šiuodu abu yra karininkai ir esama rimto pagrindo manyti, kad juodu dirbo Vokietijos karo ministerijos kontržvalgybos tarnyboje. Keli kaltinamųjų šiuo metu gyvena Vokietijoje. Keli jų spėjo pabėgti iš J. A. Valstybių į Vokietiją prieš bylos pradžią. J. A. Valstybių prokuroras Lamar Hardys pranešė spaudos atstovams, kad šie šnipų organizacija stengėsi išgauti slaptų žinių apie Jungt. Valstybių karo bei oro laivyno kariuomenę ir apie tautinę apsaugą. Šnipai be šių žinių norėjo Vokietijai parūpinti pranešimų ir apie J. A. V. aviaciją, karo laivyną, Amerikos krantų apsaugą ir k. šnipų organizacijai vadovavusieji gyvena Vokietijoje ir yra priskirti prie Vokietijos vyriausybės. Jie veikė per agentus gyvenančius J. A. V. Tie agentai visi vokiečių kilmės. Agentų dirbančių Vokietijos naudai buvo ir įvairių keleivinių vokiečių laivų, plaukiojančių tarp Vokietijos ir Amerikos, įgulos narių tarpe.

J. Zu.

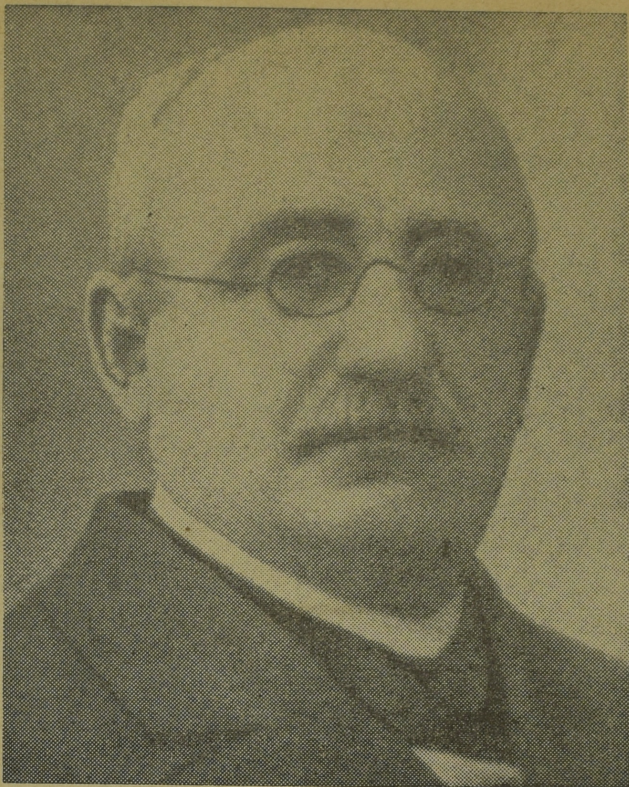
Varšuvos Liet. Saviš. dr-jos valdyba su pirmininku Ks. Vanagėliu-Sakalausku vidury 1937 m.

Mirė Ksaveras Vanagėlis-Sakalauskas

Iš Lenkijos atėjo liūdna žinia, kad iš gyvenimo pasitraukė dar vienas atgimtančios Lietuvos pionierius Ksaveras Vanagėlis Sakalauskas. Aušros laikų lietuvių dainius, tautinės sąmonės žadintojas ir taurus patriotas.

Velionies Ksavero Vanagėlio gyvenimas buvo taip susiklojęs, žinoma, ne pagal jo paties norą, kad jam visą savo gyvenimą teko praleisti svetimam krašte ir tarp svetimų žmonių. Už jo taurią lietuvišką širdį, kuri taip mylėjo savo tėvynę Lietuvą ir jai plakė ligi psichutinio atsidusėjimo, likimas jį, kaip miško medį, išplėšė iš gimtinės padangės ir nubloškė toli į pietus, į lenkų žemę...

Ksaveras Vanagėlis-Sakalauskas buvo gimęs 1863 m. balandžio 27 d. (vadinasi š. m. balandžio mėn. 27 d. jam buvo suėję 75 metai amžiaus), Dzukijoje — Simno valsčiuje, Kalesninkų kaime. Kiek pasimokęs gimtinės Simno ir Krokialaukio pradžios mokyklose, toliau mokėsi Veiverių pavyzdinjoje pradžios mokykloje ir Veiverių mokytojų seminarijoje, kurią baigė 1883 m. Ksaveras iš mažens buvo mokomas lenkiškai, jam skiepijama lenkų kalba ir kultūra, tačiau lenkybės vyliams nepasidavė: lankydamas mokyklas, ypač Veiverių mokytojų seminariją, kur teko susidurti su susipratusiais lietuviais — mokiniais ir vienu kitu lietuvių mokytoju, išsąmonino lietuviu esąs ir tapo karštu patriotu. Ks. Vanagėlis ir Juozas Andziulaitis - Kalnėnas Veiveriuose buvo labiausiai tautiškai susipratę lietuviai, savo lietuvių veikė ir kitus seminaristus. Baigdami seminariją du lietuviai davė vienas kitam pažadą — pasilikti Lietuvoje, nors teksią čia ir nepalankiose sąlygose dirbti. Ir vis dėlto jiedviem to savo pažado neteko ištesėti: iš pradžių Ks. Vanagėlis gavo mokytojo vietą Dzukiuose, ties Dusios ežerų, Seinų apskrityje, kame mokydamas apylinkės jaunimo tarpe slapta skleidė lietuviybę: pasakodavo jaunimui apie didingą Lietuvos praeitį, apie tos praeities liūdinikus — piliakainius, skaitydavo jiems įvairias lietuviškas knygeles, ypač neseniai pasirodžiusią *Aušra*, dainuodavo su jais patriotines dainas. Ten mokydamas ir patsai pradėjo rašyti *Aušrai*. Po metų Ks. Vanagėlis buvo iškeltas į Pajavonį, o 1885 m. nukeltas į Beržininkus ties Seinais, į gerokai aplenkintą kraštą. Ir čia Ks. Vanagėlis varė lietuviybės darbą, žinoma tiek, kiek leido ano meto aplinkuma. Ks. Vanagėlio lietuviškumas ir jo varomas tautinis darbas, apie kurį suodė jo viršininkai — rusų mokyklų administracija, kuriai visa tai labai nepatiko, 1888 m. iškėlė jį į Lomžos guberniją. Tai buvo savotiška rusų mokyklos administracijos baismės rūšis — neištikimus lietuvius mokytojus tremti Lenkijon. Rusai išstremdami Ks. Vanagėlį Lomžon ir ten jį išlaikydami net dvidešimtį metų ir tuo savo sprendimu manydami palaušią lietuvių patrioto dvasios atsparumą, apsiriko. Ks. Vanagėlis ir lenkuose gyvendamas nenutraukė saity su lietuviais ir lietuvių: visada bendravo su lietuviais. Lomžoje įsteigė *Lietuvių Pagalbos Draugiją*, rengė lietuviškus vakarus, organizavo choras, skaitė paskaitas, savo tautiečiams parūpindavo lietuviškų knygų. Tokia jo veikla tęsėsi ligi lietuvių spaudos atgavimo, ligi didžiojo lietuvių tautinio sąjūdžio, kuris buvo pradėtas 1905 m. Didžiuoju Vilniaus Seimu, kur aktingai dalyvavo ir

A. a. Ksaveras Vanagėlis - Sakalauskas.

Ks. Vanagėlis. 1906 m. jis rūpinosi, kad Lomžos gubernijos ir bendrai Lenkijos krašte dirbą lietuviai mokytojai būtų perkelti į Lietuvą. Jo pastangos nebuvo visai bergėdžios: kai kuriuos mokytojų, tikrai atkėlė į Lietuvą, bet sumanytojas, Ks. Vanagėlis, kuris savo tautine veikla buvo užsitraukęs rusų biurokratų nemalonę, paliktas Lomžos gubernijoje, tik 1908 m. iš jos nukeltas ne į trokštamą Lietuvą, bet į Varšuvą, kur išstarnavo pensija ir išgyveno ligi paskutinio atodūsio.

Ks. Vanagėliui savo ilgų metų pedagoginį darbą teko paskirti svetimiems, kurių tikriausiai jis buvo nesuprastas ir neįvertintas. Tėvynės padangėje Ks. Vanagėlis dirbo nepilnus trejus metus, bet ir per tą, trumpą laiką jis suskubo palikti apie save kaip pedagoga ir patriotą šviesių atsiminimų. Ks. Vanagėlis žymiai daugiau nusipelnė Lietuvai savo tautiška veikla, o ypač savo plunksna, kuri sukūrė vieną gražiausių mūsų atgimimo dainų:

*Kur banguoja Nemunėlis,
Kur Šešupė miela plaukia —
Ten Lietuva mano brangi,
Ten širdis vis mane traukia...*

Ši daina plačiai nuskambėjo per svetimųjų sunkios vergijos prislėgtą ano meto Lietuvą, nenustojo skambėjusi ligi šios dienos ir skambės amžinai.

Ksaveras Sakalauskas, prisidengęs Vanagėlio slapyvardžiu pradėjo rašyti 1884 m. Tais metais ir vėliau *Aušra* išspausdino kelis jo eilėraščius. *Aušrai* sustojus, Ks. Vanagėlis literatūrinį darbą tęsė *Šviesoje*; joje 1883 m. išspausdino savo pagarsėjusią dainą *Kur banguoja Nemunėlis*, kuri plačiausiai išgarsino velionies

kaip dainiaus vardą. Vėliau rašė ir kituose lietuvių laikraščiuose. Ks. Vanagėlio eilėraščius, pasakėčias ir trumpus prozos vaizdelius su autoriaus trumpa biografija ir atvaizdu 1921 m. išleido *Švyturio* bendrovė.

Ksavero Vanagėlio negausingoj kūryboj vyrauja lietuviškumas ir Lietuvos meilė. Taurų savo lietuviškumą Ks. Vanagėlis išreiškė paprasta liaudiška eilėdara. Jo dainose atsispindi patrioto tautinis romantizmas, pasiilgimas atgimstančios Lietuvos, kuris atitiko ano meto susipratusių lietuvių dvasios būseną ir literatūrinio pasiruošimo lygį. Ks. Vanagėlis savo dainose literatūrinių stiliaus ir formos mandrybių neieškojo, didžiųjų problemų nesprenė, taigi, tie, kurie jo raštuose ieškos „aukštosios poezijos paslapčių“, jų neras. Tačiau ir tai, ką sukūrė Ksaveras Vanagėlis yra tos vertybės, kurios jo vardą įamžino ir kurio vardą su meile bei pagarba tars esamos ir būsimų kartų Lietuvos sūnų ir dukterų lūpos!

Paskutines dienas Ks. Vanagėlis praleido tykiai, vengdamas žmonių. Lenkų smurtas prieš lietuvius ir Lietuvą sunkiai veikė jo dvasios būseną. Jo troškimas buvo — nors mirus sugrįžti į Lietuvą. Jo svajos išsipildė: Ksavero Vanagėlio Sakalausko palaikai birželio 17 d. išgabenti į Vilnių, kur ir palaidoti Rasos kapinėse.

Ilsėkis ramiai, kilnus Lietuvos sūnau! Tebūva lengva Gedimino sostinės žemėlė, kurią tu taip mylėjai ir tikėjai jos prisikėlimui!

Tikėk, ji tikrai prisikels!
A. Braziulis.

A. a. šaulė Elena Žievienė

Žmogaus gyvenimas, kaip gėlė, jis džiūsta, kaip žolė lauke (Dovydo Psalmės). Niekada šitie graudūs psalmės žodžiai neatrodo toki prasmingi, kaip klausantis krintančios žemės bildesio į naują karstą. Juo labiau, jei tas karstas dengia gyvenimą mylinčią ir gyventi trokštančią širdį, kuri galėjo dar ilgai plakti savo artimųjų džiaugsmui.

Šitokią gyventi norėjusią širdį priglaudė Kauno kapinės. Tai buvo Elena Žievienė.

Elena Žievienė gimė 1904 met. birželio 19 d., Šakių aps., Ploksčių v., Zarambiškių k. Gyvenimo pavasaris nebuvo žiedais nuklotas. Pačioje gyvenimo pradžioje teko pajusti šiurkšti jo ranka. Anksti neteko tėvo, užtai viena motina nepajėgė pakankamai aprūpinti ketveto vaikų. Dar gimnazijoje būdama turėjo verstis pašalinio darbu, kad užsidirbtų pragyvenimui. Gal šitas išauklėjo savarankiškumą, kuris visą gyvenimą buvo jos ypatybė. Šakių gimnaziją baigė 1925 metais ir įstojo Vytauto D. Universitetan, Matematikos fakultetan. Išklusius reikiama kursą, dirbo mokytojos darba Biržų gimnazijoje. Nepatenkinta, kad reikia atskirti su vyru gyventi, metė mokytojos darbą ir atvažiavo Utenon. Čia išgyveno 1-ą gyvenimo kelio galą — 1938.VI.9.

1936 met. gegužės 26 d. įstojo Š. Sąjungon, o jau 1936 m. rugpiučio 19 d. ga-

A. a. šaulė E. Žievienė.

vo Utenos II rinktinės vadės pareigas. Dirbo ne kad kas žinotų, ne pasigyrimui, bet dėl to, kad jautė reikalą. Tai darbo pelė, kuri vengė visokių viešų pasirodymų, ir, jei tik galėdavo, pasikeisdavo. Be jos retai kada apsieidavo įvairūs posėdžiai. Ji pati dalyvavo įvairiose rinkliavose, kaip Žiemos pagalbos, Ginklų Fondai ir kit. Ši paskutinė rinkliava kovo

24 d. bene buvo paskutinė jos gyvenimo kelionės pabaigos priežastimi.

Apsiskaičius, išsilavinus, visada energinga, visada nuotaikinga, ji užkrėsdavo nuotaika ir energija ir kitus. Jinai suspėdavo aprūpinti ir šeimos reikalus ir visuomenei turėdavo laiko. Jos rankų darbu buvo papuoštos visos loterijos, Eidama rinktinės vadės pareigas visada dalyvavo nesvyruodama. Jos žodis buvo svarus, apgalvotas, logiškas. Nemėgdavo daug kalbėti. Lengva jai buvo dirbti, nes mokėjo pažinti žmones. Ji pajėgdavo nugalėti daug klūčių, kurios pastodavo kelią į tikslą.

Liudno orkestro garsai, pasvirę vėliavos, ir baltosios lelijos iš dukrėtės rąkų — paskutiniai meilės palydovai į žemės glėbį. Nenudirbti darbai, neišsakyti žodžiai liko čia, šioje vargingoje žemėje. Likome ir mes nebyliu priekaištu susikaupe kapinėse: Viešpatie, argi taip reikėjo!

K. Steikūnienė.

Prierašas. A. a. Kačerauskaitė-Žievienė, kilusi iš inteligentinės šeimos; tėvas buvo girininkas, o motina vysk. P. Bučio sesuo. Vis dėlto ji mėgo ir ją mėgo paprastieji kaimo žmonės. Be to, jos tauri siela mokėjo sugyventi ir su tais, kurie kitaip galvojo. Aš, velionė gerai pažinojęs ir kilęs iš tos pačios vietos, šia proga iš visos širdies apgailėstauju, kad jai buvo lemta taip greitai palikti šaulius ir visus artimuosius. Dr. J. Matusas.

Kupiškio kraštas jautrus tėvynės reikalams

KUPIŠKĖNAI ŠAUTUVAIS APDOVANOJO KARIUOMENĘ IR ŠAULIUS.

Mums džiugu žymėti vis naujus prasmingus Lietuvos gyvenimo reiškinius. Šį kartą mus maloniai nuteikia birželio 16 d. buvusios didelės kariuomenės ir visuomenės iškilmės Kupiškėje, kur kupiškėnai ginklais apdovanojo karius ir šaulius.

Šventė prasidėjo iš vakaro žuvusiųjų už Lietuvos laisvę pagerbimu, o pačią šventės dieną visas Kupiškis buvo pasipuošęs tautinėmis vėliavomis. Susirinko tūkstančiai žmonių.

Šventėje dalyvavo: ministras pirmininkas kun. Vl. Mironas, krašto apsaugos ministras kariuomenės vadas brig. gen. St. Raštikis, šeimo vicepirmininkas kupiškėnas dir. agr. Alfonsas Gilvydis, Tautinės Kultūros ir Propagandos Istaigos vadovas prof. Iz. Tamošaitis, Vytauto Didžiojo Karininkų kursų viršininkas gen. št. plk. Vl. Karvelis su kursų lektoriais, I divizijos vadas brig. gen. Pundzevičius, Panevėžio šaulių rinktinės vadas plk. ltn. J. Andrašius, Panevėžio apskr. viršininkas Staškevičius ir kiti.

Kupiškio įgulos viršininkas plk. ltn. Vidugiris šventę atidaryti pakvietė ministrą pirmininką.

Ministras pirmininkas priminė didelį ir visada gyvą lietuvių tautos laisvės ilgesį ir kelius į krašto nepriklausomybę. „Lietuvių tauta visada buvo tikra, kad jai grįš laisvė, ir tikrai, tauriausių krašto sūnų darbais ir pasiryžimu, prieš 20 metų ji ją atgavo. Prieš 20 metų kraštui grįžo tai, kas tap labai viliojo ir traukė visus lietuvius.

Šiandien, nors mūsų atgimusi valstybė, palyginū, yra jauna, turi vos 20

metų, tačiau visose srityse ryškiai matyti, jog labai daug pažengta į priekį ir kraštas tikrai gali vertai didžiūotis dideliais laimėjimais. Zvelgdami į mūsų kariuomenę atmetame, kad prieš 20 metų, laisvės kovų metų, ji buvo tik ypatingai stipri nepalaužiama dvasia, o šiandien ji yra labai gražiai išsiplėtojusi ir tebeturi tą pačią galingą seną dvasią. Mus tai tik džiugina, o dėl to, kad visame krašte taip ryškiai dar matyti kariuomenės ir visuomenės bendravimas, šis džiaugsmas dar padidėja.“

Ministro pirmininko žodžiai palydėti ilgomis ovacijomis visų giedamu, orkestrui pritariant, Tautos himnu.

Išklausytas Kupiškio komiteto Ginklų Fondui remti pranešimas ir šauliai ir kariai iškilmingai apdovanoji keliasdešimtimis šautuvų.

Krašto apsaugos ministras atsidėkodamas, savo žodyje pasidžiaugė, kad Lietuvoje krašto gynimo ir savosios kariuomenės reikalai ir jų svarba yra visiems suprantami, ir kad šiems reikalams mūsų visuomenė yra labai jautri. Tai parodė visi įvykiai, kada valstybės gynimas, dėl visai suprantamų priežasčių, buvo pasidaręs daug svarbesnis, negu visa kita.

„Toks visų piliečių susirūpinimas ir jautrumas rodo, kad mes lietuviai esame jau labai gerai valstybiškai susipratę, ir kad savo tėvynės meilės mums netrūksta. O tai jau labai gerai, nes gerai susipratusių ir patriotingą tautą nugalėti yra labai sunku.“

„Dabar, rodosi, jau visi gerai suprantame, kad kaip niekas mums laisvės ir nepriklausomybės nėra dova-

nojęs, bet patys turėjome ją sau iškovoti, taip pat niekas mums pavojuje ir negins, jei patys nesiginsime. O kad galėtume gintis, turime būti gerai ir iš anksto pasiruošę. Štai kodėl ir yra reikalinga mums savoji kariuomenė, ir štai kodėl ji turi būti pasiruošusi ne paradams, bet kautynėms, t. y. turi būti gerai išmokyta ir apginkluota.“

Šiuo tikslu ir keliasdešimt karininkų, generalinio štabo kursų klausytojų ir mokytojų, dabar gyvena Kupiškėje ir dirba šių apylinkių laukuose.

Karius ši šventė džiugina. Džiaugiasi kupiškėnų gražia iniciatyva, gausiu šioje šventėje dalyvavimu ir simpatija savajai kariuomenei.

„Man itin yra malonu pabrėžti, kad šioje šventėje vieningai dalyvauja visos organizuotosios visuomenės grupės. Tai teikia ir pačiai šventei dar daugiau reikšmės“, — pabrėžė brig. gen. Raštikis.

„Tamstų šventė sustiprins mus karius, o šventės keliu eidami, jei tik visada tai vykdysime, pagaliau turėsime padaryti mūsų Lietuvą stiprią ir galingą. Aš, kaip kariuomenės atstovas, labai dėkoju kupiškėnams už brangias dovanas kariuomenei ginkluoti. Tamstų anksčiau sudėtos aukos Ginklų Fondui ir šiandien įteikti ginklai yra didelis įnašas į bendrą mūsų kariuomenės stiprinimo darbą.“

Padėkojo kariuomenės ir visuomenės dienai rengti komitetui už darbą, vietinei dvasiškijai už žuvusių karių pagerbimą ir už iškilmingas pamaldas, visoms organizacijoms, mokykloms ir gausiems šventės dalyviams.

Nemunu į Baltiją

Ei, motina jūra, tu laime putoji! —
Jauna Lietuva tik tavim atsigaus!

P. Vaičiūnas.

Giedrą ir saulėtą birželio 10 d. rytą, bebundančio Kauno gatvėmis pražygiuoja didokas būrys karių Nemuno link. Sparčių žingsnių aidas skardena ir dingsta pustuštėse gatvėse. Kai kur prasiveria langas ir smalsuolis užmiegotomis akimis palydi žvalius vyrus. Tai mūsų karių ekskursija traukia į panemunę, kur laukia jų garlais „Prezidentas“, pasirėngęs ant savo pečių panešėti juos gražioju Nemunu į gražųjį pajūrį. Besitvarkant prieplaukoje atvyksta išlydėti Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininkas plk. Šarauškas. Trumpai apibūdinęs ekskursijos tikslą, palinki laimingos kelionės. Ekskursantai skardžiu valio palydi jo žodžius: tai padėka karinei vyriausybei, leidusiai surengti šią ekskursiją. Sugrojamą Tautos himną. Garlais, pasidrašinęs trimis skardžiais švilpukais ir giliai atsidusęs, pradeda ilgą kelionę.

Nemunas toks tykus, tykus. Sukeltos garlavio vilnys neilgai raukšlėja jo veidą. Lyg susigėdusios dangstosi

Brig. gen. St. Raštikis pakvietė susukti triskart valio Respublikos Prezidentui. Jo kalba palydėta nuoširdžiu pritarimu.

Šautuvais apdovanotieji kariai ir šauliai praėjo iškilmės maršū.

Šventė baigėsi įvairių ginklų rūšių kariuomenės dalinių ir vietos organizacijų bei Kupiškio gimnazijos moksleivių pasirodymu.

Ats. j. Itn. Leonavičius.

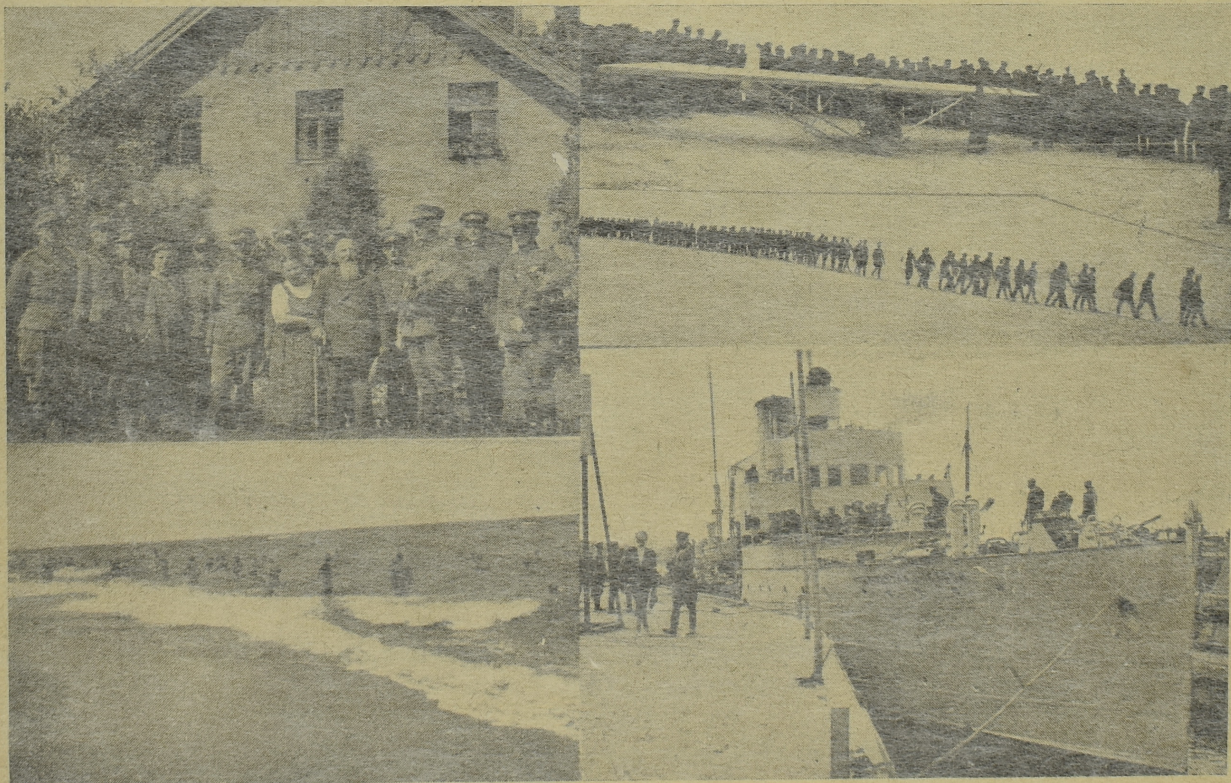
viena kita, tysta vis plonyn ir plonyn, kad paskutinį kartą šyptelėjusios saulei sustoja ir dingsta. Krantai apgaubti besisklaidančio rūko, mistiškai saugoja rytmetinį Nemuno pasiveikinimą su saulės spinduliais. Nutilę, lyg ir susikaupę ekskursantai palydi akimis nykstantį mėlynėje Kauna. Vieną už kitą gražesnius vaizdus net nebeįspėja aprėpti akys. Godžiai lydėdami akimis praplaukiame Lampėdžius, Raudondvarį, Kačerginę. Štai ir Zapyškis su savo sena bažnyčia. Ta palinkusi, beveik stogu žemę siekianti senovinė bažnyčia sukelia mūsų sielose ilgesį senųjų garbingų laikų, kartu užžiebta stiprų ryžtą ginti tai, ką turime.

Ties Kulautuva garlais užėjo ant seklumos. Didesnę dalį ekskursantų iškėlus laiveliais į krantą, garlais vėl mėgino nusikrapštyti nuo seklumos, tačiau nepavyko. Teko kviestis iš Kauno kitą garlavį. Keliant karius į krantą, vienam kareiviui iškrinta durtuvas ir panyra vandenyje. Kokš buvo visų nusiebinimas, kai staiga, nusimetęs drabužius kareivis, šoko ton vieton į vandenį, paniro ir po akimirkos iškilo su durtuvu rankoje. Pasinaudodami šia kelionės pertrauka, daugelis ekskursantų puikiai išsimaudė ir apžiūrėjo Kulautuvą. Atskubėjus „Kariui“ pagalbon, laimingai nusikrapštėme nuo seklumos ir pilnu garu išplaukėme toliau.

Kaip ant delno iškyla nemažas Vilkijos miestelis su aukštabokšte bažnyčia. Netrukus ir Vilkija lėtai nyksta

iš mūsų akiračio. Nemunas vis tylus. Lyg sustingęs nuo karščio, išsitiesęs paslikas, neskubėdamas nešti mus į pajūrį, rodo mums gražiai išraustus krantus, papuoštus krūmais, toliau tiesialiepienėmis pušimis, eglėmis, o neretai ir stipruoliais ažuolais. Štai pakrantėje prie skardžiaus susigūžusi matyti, žvejo trobelė. Balta skarele apsigobusi šmėkščioja aplink moteriškė. Toliau vienmarškis vyras kažką kalba. Visai pakrantėje sukritę ant smėlio keli vaikai. Artėjant mūsų garlaviiui, jie sukyla ir prisidengę rankutėmis akis nuo saulės, tyliai stebi. Mums pamojavus, jie pasižiūri viens į kitą ir staiga jų saule nudegotos rankutės pakyla į orą.

Prie Dubysos žiočių — išsidraikęs Sereščius. Čia sustojame ir išlipame. Mus pasitinka igulos viršininkas plk. Itn. Namajuška ir kpt. Gantautas. Orkestrui grojant traukiame smėlingu krantu į vietos igulos kareivines. Naujos ir erdvios kareivinės, pavyzdinga tvarka ir švara, nuoširdūs vietos kariai, visa taip miela, sava ir malonu. Kareiviai būreliais sustoję kalbasi. Vienas net su atsidėjimu pasakoja, kad čia, kažkur yra vadinas Salynas, kuriame 1398 m. bajorai Vytautą karaliumi apšaukė. Kitas pasakoja apie Sereščiaus pili, apie senovės ir netolimos praeities kovas. Paviešėje pora valandų, vėl liūliuojame Nemunu žemyn. Praslenka Kriūkai, Paežerėliai, Ilguva. Dar paplaukę apie 3 klm., Nemuno dešinėje pamatome saulės nužertą Veliuonos bažnyčią ir miestelį. Kam Veliuonos vardas nežinomas?! Istorija mini, kad Veliuonos apylinkėse žuvo mūsų sostinės Vilniaus ikūrėjas Gediminas. 1941 m. bus 600 metų nuo jo mirties. Gediminas plačiai išplėtė Lietuvos valstybės ribas. Jis buvo pirmas iš

Karių ekskursija Baltijos pajūry ir Martyno Jankaus tėviškėje.

Lietuvos valdovų, plačiau užsimojęs kultūrinti Lietuvą. Jis raštuose save tituluodavo: „Rex lithuanorum et malthorum ruthenorum“ (Lietuvos ir daugelio rusų karalius).

Seniesiems laikams besivaidinant, paliekame Plokščius, Raudoną, Gelgaidiškį ir Skirsnemunę, kurioje, sakoma, miręs ir palaidotas kunigaikštis Vytenis ir jo žmona. Praleidę pro savo akis 85 klm. ilgumo vingiuotus Nemuno krantus, sustojame Jurbarke. Priplaukoje susirinkęs didžiulis žmonių būrys džiaugsmingai sutinka. Sugrojus orkestrui, visi umaru žingsniuoja į miestą. Mes sustojame gimnazijos parke. Čia ekskursantus aspinta vietos moksleiviai ir moksleivės. Greitai mezgasi pažintys, rezgasi pokalbiai ir skardena nuoširdus juokas. Orkestrui sugrojus suktnį, kelios poros pradeda gegužinę. Bematant, viena valanda akimirksniu pralekia. Guvių moksleivių ir šiaip jurbarkiečių lydimi kariai skuba į garlaivį. Plevėnant ore skarelėms ir skambant dainoms, išvykstame toliau.

Jau befemstant pasiekėme Smalininkus. Juo toliau, juo labiau tamsa gaubia Nemuną ir slepia nuo mūsų gražuosius vaizdus. Visiškai sutemomis priplaukėme Rambyną ir Ragainę. Čia mistiškai ramu ir tylu. Ragainė tai „Aušros“ gimtinė, tai mūsų kultūros ir tautinio atbudimo lopšys. Čia palaidotas pirmosios lietuviškos knygos, išleistos 1547 m. „Catechismus Prasti Szadei“, autorius Martynas Mažvydas. Ekskursantai tylūs ir ramūs, daugelis Nemuno užliūliuoti miega. Nakties tylumoje praplaukėme Tilžę, kur prieš 130 metų susitiko Napoleonas su Aleksandru I. Iš čia pasklido ir „Varpo“ pirmieji garsai.

Blėstant žvaigždėms ir dažniau praskrendant žuvėdroms, įplaukėme į Kuršių užutėkį. Čia prie Nemuno žiočių dar miega Rusnės miestelis. „Aušra raudonpirštė“ vis labiau ir labiau skaidrina dangų. Iškrito nyksta žvaigždės ir sklaidosi tamsa. Garlaivyje jau triukšmas ir kalbos. Išsiprausę Kuršių marių vandeniu, kariai nurausvintais veidais pasveikina rytą ir kylančią saulę, kuri besišypsodama už tai žada mums gražią ir giedrią dieną. Jau visai netoli ir Nida.

— Kad tas garlaivis pupsi, pupsi ir vis vietoj, — girdžiu nekantraujančio kareivio žodžius.

— Juk tai Nida! Žiūrėk! Žiūrėk!

— Visi spausdamiesi pro kitas kitą, jaunyste ir energija žaibuojančiomis akimis pasveikino pasirodžiusią Nidą. Garlaiviui sustojus, išlipame. Daina, susiliejęs su orkestro garsais, skardžiai praskamba ir nuaidi toli, toli kopose. Dainuodami prieiname prie pat didžiųjų kopų. Čia ekskursijos vadovas mjr. Narušis paskelbia lenktynes: kas pirmas užlips ant kopų, tam teks graži dovana. Davus ženklą visi sujudo, sukrunta ir bėga kiek tik įkabinai. Greičiausiai įkopė Karo Policijos Mokyklos eilinis Nacevičius. Jam ir teko žadėtoji dovana.

Praėjus pirmiems išpūdziams, kariai ramiai kalbasi ir stengiasi akimis apėpti kuo didesnę plotą. „Visai nenustebėčiau, jeigu pamatytčiau kelių kupranugarių vilkstinę“ — juokauja kareivis.

Netikėtai užeiname ir sklandymo mokyklos mokinius bevelkančius sklandytuvą. Visi šokame padėti. Čia visiškai iš arti pamatome sklandymo sportą. Sklandymo mokyklos garaže pamatėme pakabintą „Juodojo Vabalo“ medalį, kuris įteikiamas du kartus sklandytuvą sulaužiusiam sklandytojui. Jeigu tris kartus sklandytuvą sulaužo, tai tokį visiškai atleidžia iš mokyklos. Viską apžiūrėję, skubame į pamari. Čia vyrai paskubomis meta nuo savęs drabužius ir nerte neria pasigrumti su marių bangomis.

— Žiūrėk, Eglė žalčių karalienė plaukia prie tavęs.

— Saugokis, kad Gulbinas sprando nenusuktų, — prideda kitas.

— Kad jis jau tik — kraujo puta, — atsikerta užpultasis.

Prisitaikę ir išsimaudę kariai, praleidę Nidoje porą valandų, daina padėkoja už viską ir atsisveikina mielą Nidą.

Kuršių marėmis tęsiame savo kelionę toliau. Pasiekę Juodkrantę, vėl išlipame. Daug kas primena Nidą, tik čia ne Sahara, o josios oazė.

Pavakare, kupini išpūdzių, priplaukėme Klaipėdą ir gavome naktigultą igulos kareivinėse. Rytui išaušus, „Prezidento Smetonos“ karo laivu išplaukėme į atvirą jūrą.

*Tik pažvelk! ir aukštą dangų:
Kiek ten ruimo, kiek ten pločio!
Svaigsta galvos, merkias akys
Nuo žydrumo ir šviesos.
O pažvelk! ir plačią jūrą
Kai ji žaidžia saulei tekant! —
Ar sukletoję krūtinę
Tau širdis nesuliepsnos?!
(Putinas).*

Stebime visi jūros platybę.

Žymus geopolitikas prof. K. Haushofer'is sako, kad jei kuri tauta nesupranta jūrų reikšmės, tai ji nepasiekia savo aukščiausio, paskutinio jai skirto tikslo. Venecijiečių dožas per jūros šventes mesdavo į Adrijos jūrą sužieduotųjų žiedą, šaukdamas: „Mes susižieduojame su tavimi, jūra, tikro ir amžino viešpatavimo ženklai“. — Sponsamus te, mare, in signo veri perpetuique regni... Panašiai ir mes, kad ir nematomu būdu supami jūros bangų, giliai, giliai savo sielose prisiekiami jai savo meilę ir ištikimybę.

Grįžę iš jūros laisvai apžiūrime miestą. Klaipėda juk tai mūsų stiprumo ir laisvės pamatas.

„Jei kas kėsintųsi siaurinti mūsų jūros pakraštį ar užgrobti vienintelį mūsų uostą — tai kėsintųsi pavergti visą Lietuvą“ — sako mūsų Respublikos Prezidentas A. Smetona.

Beveik 80% prekybos, kreipdami per Klaipėdos uostą, tuo sudarome geras sąlygas tautos ekonominei gerovei, o tuo pačiu ir krašto pajėgu-

mi. Jūros ir uostų svarbumą valstybei įrodo karų statistika; beveik 75% visų karų tiesiogiai ar netiesiogiai buvo susiję dėl pajūrių ar jūrų užkariavimo ar apsaugojimo. Todėl ir mūsų visų dėmesys turi būti nukreiptas į Klaipėdą ir Baltijos jūrą.

Turėdami laiko „išmaišome“ visą miestą. Buvome net ir „jomarke“, kur daugiausia jaunimas išdarinėja ivairiausias išdaigas. Be to daugelis dalyvavome Santaros suruoštose Valsitybės Prezidento A. Smetonos vardinių išvakarių iškilmėse.

Kitą dieną anksti rytą apie 2 val. paliekame miegančią Klaipėdą ir tais pačiais keliais grįžtame namo. Priplaukę dešiniame Nemuno krante prisiglaudusį Rambyną, nuo amžių saugojantį senovės dvasią, sustojame ir išlipame. Čia senovėje Joninių — saulės, šviesos ir laimės šventės metu spiedavosi prie laužo jaunimas, kur dainomis ir giesmėmis būdavo pagerbiama saulė, kaip visokio gėrio deivė. Palengva ši iškilmė virto mūsų tautos paprotine švente. Seniau Rambynas buvo mūsų religijos, o dabar tautinės dvasios šventovė. Ekskursantai, išsirikiavę prie aukuro, gaubiami slėpinings Rambyno dvasios, paminėjo Respublikos Prezidento Antano Smetonos vardines.

Paplaukę apie du klm., ties Bitėnu kaimu sustojome. Iš čia paskirta ekskursijos delegacija eina pasveikinti Rambyno saugotojo Martyno Jankaus. Mažosios Lietuvos patriarchą randame betriūsiantį sode. Jis nuoširdžiai mus pasveikina, parodo savo sodą ir ūkį. Suėjus vidun, vaišingos ir malonios sesės Jankutės pavaišina mus skania kava. Besivaišinant, garbingas šeimininkas papasakoja daug įdomių dalykų iš senųjų laikų, kada jis lietuviškoms kantičkoms taisydavęs korektūros klaidas. Čia turėjome progos pasirašyti ir jo garbės knygoje. Nuoširdžiai pavaišinti, apdovantuoti sesių Jankučių gėlėmis, anot jų „Bitėnų ordinais“, lydimi paties M. Jankaus ir vaišingų šeimininkų, palengva artinamės prie mūsų laukiančio garlaivio. Čia buvęs karininkas, orkestrui grojant maršą, su raportu pasitinka baltaplaukį Rambyno Krivį. Jis kariškai pasveikinęs karius, pasakė atmintiną žodį. Jo garbei vieningas valio! Valio suktas sesėms Jankutėms ir bitėniškiam.

Bitėnai buvo paskutinė ekskursijos sustojimo vieta. Nuo čia be pertraukos kilome Nemunu aukštyn. Birželio 14 d. rytą pasiekėm Kauną.

Ekskursijos metu apie 500 karių susipažino su gražiomis mūsų tėvynės vietomis, žmonėmis, sustiprino savo meilę Lietuvos žemei ir pajūriui.

Z. Gerulaitis.

Š A U L I A I,

platinkime / T r i m t a
a n t r a j a m pusmečiu

II Utenos moterų šaulių rinktinės vadei

E. Žievienei

mirus, giliausia užuojautą jos giminėms ir artimiesiems reiškiamė

4-to Anykščių šaulių moterų būrio vadė ir šaulės,

Karinės naujienos

KAIP ILGAI TRUKS BŪSIMASIS KARAS? LENKAI BANDO ORINIUS DESANTUS.

I.

Besiruošiant naujam karui, daugeli valstybių domina klausimas, kiek ilgai truks naujojo karo operacijos. Besiruošiant puliti ir gintis, tai žinoti yra labai svarbu. Klaidingas apskaičiavimas būsimą karo operacijų amžiaus yra viena svarbiausių priežasčių karą pralaimėti. Nesitikėjusi ilgo karo, valstybė, kad ir labai gerai karo pradžioje būtų pasiruošusi, kovai ilgiau užtrukus, jau nebeįstengia prisitaikyti prie pasikeitusių aplinkybių ir jos pajėgumas pradeda smukti. Tokiu atveju atsiranda trūkumas materialinių išteklių, puola gyventojų nuotaika, užsinaudija kariaujančiųjų drąsa, pasitikėjimas, pasiryžimas žūti būtinau laimėti. Nėgana to. Karui ilgai besitęsiant gyventojų tarpe kyla nepasitenkinimas, kuris, persimetęs į kariaujančios kariuomenės eiles, sudaro čia puikiasias sąlygas įvairiems revoliuciniams judėjimams ir tų judėjimų padariniams - politinėms katastrofoms. Toksai likimas ištiko Didžiojo karo metu Rusijos bei Vokietijos kariuomenės.

Besiruošiančios karui valstybės visokiausiais būdais stengiasi apskaičiuoti būsimą karo amžių. Tačiau šis labai svarbus klausimas nelengva išspręsti. Tikrai iš anksto pasakyti, kiek ilgai truks ateities karo operacijos, beveik neįmanoma. Šiuo reikalu daugelio įvairiai pasisakė. Vokiečių laikraštis „Mil. Wochenblatt“ 1938 metų 4 nr. rašo, kad dėl karo ilgumo vyrauja dvi pagrindinės nuomonės. Vieni mano, kad valstybės, siekdamos greitos pergalės, jau pačioje karo pradžioje panaudos iš karto visas savo turimas jėgas, o tai greitai jas nuvargins, išsėms ir neleis ilgai kariauti. Tokiu atveju karas bus labai trumpas. Šios nuomonės šalininkai iš karo vado reikalauja taip panaudoti visas turimas pajėgas, kad per trumpą laiką visiškai sugniužintų priešą. Tačiau ši nuomonė nėra gyvenimiška. Dabartinės kariuomenės aprūpintos galinga technika yra žymiai griezdingesnės, sunkiau valdomos, kaip ankstyvesnių laikų. Šių dienų kariuomenės yra nepaprastai sudėtingas junginys. Praktikoje neįmanoma būtų panaudoti tą junginį taip, kad visu jos svoriu būtų suteiktas priešui mirtinas smūgis. Kad ir kaip bebūtų kariuomenės vadas išmanus ir tinkas savo užimamai vietai, tačiau jis jokiū būdu nesugebės panaudoti staigiam smūgiui visų ginkluotų pajėgų. Čia reikia laiko, tam tikro atsargumo. Karui prasidėjus visada atsiranda naujų, nenumatytų aplinkybių, kurios bene daugiausia prisideda prie karo užilginimo.

Kiti mano, kad greito karo galima tikėtis tuo atveju, kai vienas priešų turės didelę cheminių ir techninių ginklų persvarą. Tačiau neįgyveni miška ir ši nuomonė. Didžiojo karo patyrimai kitai parodė. Sakysime, vokiečių panaudoti didžiojo kalibro pabūklai, tankai ir cheminės priemonės, kad ir labai stiprų įspūdį sudarė kitoms kariuomenėms, tačiau šių

visų netikėtų ginklų pranašumas susilaukė tam tikro pasipriešinimo ir greitos karo pabaigos jais nepasiektą.

Daug kalbama apie aviacijos panaudojimą ateities kare. Šia proga prikalbama įvairiausių svaičiojimų. Tačiau daugelio aviacijos vaidmuo mėgstamas pervertinti. Nereikia užmiršti, kad kiekvienas puolimas turi ir apsigynimą. Apsigynimas vis toliau tobulinamas. Nuomonė, kad ateities karas vyks ore, taip pat netiksli, turint galvoje techniškus galinumus. Sukurti ir išlaikyti tokio masto aviaciją — beveik neįmanoma, nes kalbama oro kariuomenei reikėtų be galo daug medžiaginių išteklių.

Kiekvienas vadas siekė ir sieks greitesnės karo pabaigos. Tačiau jis turi tinkamai įvertinti gyvenimiškąją tikrovę. Kad ir kažkokiai genijus jis bebūs, tačiau laimėjimui jam visada reikia laiko ir tam tikrų aplinkybių. Vienas vadas šiais laikais, kariuomenės aparatūrai ypačiai susikomplicavus, karo nenulems.

Kiek ilgai užtruks karas, buvo galvota ir prieš pradėdant Didįjį karą. Manyta, kad dėl ekonominių sunkumų karas nesitęs ilgiau kaip vienus metus. Tačiau nepaisant ekonominės valstybių būties, karas užtruko net ketverius metus. Šių dienų ekonominis gyvenimas tvarkomas prisitaikymo karo reikalams pagrindais. Toksai ekonominių dalykų tvarkymas neabejotinai palengvins valstybėms išgyventi ilgesnį karą. Šis faktas rodo, kad tikėtis greitu, trumpu ateities karu yra neišmanu. Visų valsty-

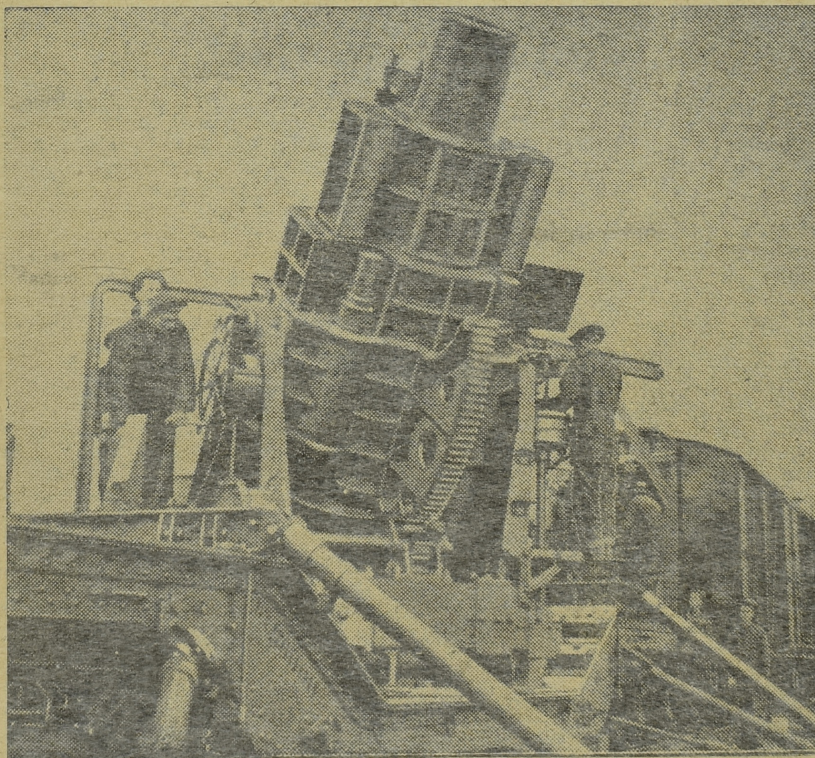
bių pasirengimas karui vyksta ne trumpo, bet ilgo karo sąskaiton.

Kaip nestebėsi visus vykstančius ir galimus reiškinius, tačiau drąsiai galima tvirtinti, kad ateities karas greitai nesibaigs. Būdinga ir prancūzų generalinio štabo viršininko generolo Debeny nuomonė. Jis tvirtina, kad, girdi, kol nesąs išrastas naujas ginklas, kuris galėtų padaryti karo technikoje perversmą, sveikas protas liepia pasiruošti ilgam karui.

II.

Orinių desantų veiksmams neseniai tepradėti bandyti. Dėl įvairių praktinių kliūčių pėstininkų išlaipinimas parašiuotais daugelio valstybių nelaikytas rimta kariavimo priemone. Ligi šiol orinių desantų naudojimu tepasižymėjo vien Sovietų Rusija. Ji šioje srityje tiek daug parodė, kad 1936 m. orinių desantų panaudojimu nustebino visą pasaulį. Per surengtus tais metais manevrus Sovietai išskėlė tūkstančius kovotojų prieš užnugaryje. Savaimė aišku, kad ši kariuovių permetimo priemonė vykstančiuose karo veiksmuose galėtų suvaidinti labai svarbų vaidmenį. Orinių desantų panaudojimą Sovietai tobulina ir toliau. Jie jau bando jais permesti priešą užnugarį ar į kitas reikiamas pozicijas net ir sunkiuosius šarvuotus ginklus.

Paskutiniu metu oriniais desantais pradėjo rūpintis ir kitos valstybės. Pirmas mažas bandymas buvo čia atliktas prieš dvejus metus. Rimtesnį organizavimą parašiuotiniukų vienetų prancūzai tepradėjo vos pereinę metų gale. Didžiausias bandymas atliktas paskutiniuose didžiuosiuose aviacijos manevruose. Penki daugiaviečiai lėktuvai išmetė Durance upės pakraščiuose 40 ginkluotų parašiuotiniukų — kovotojų. Jie išlaipinti 150 km prieš užnugaryje. Orinis desantas buvo

Nauja amerikiečių pakrantių patranka.

atliktas švintant. Nusileidę kovotojai tuojau pasiekė Misageau tiltą ir sunaikino jį, tuo atlikdami duotą jiems uždavinį.

Būdinga, kad orinių desantų panaudojimas pradėdamas ir Lenkijoje. 1937 m. rugsėjo 5 d. Wielissewo laukuose, netoli Varšuvos, pademonstruoti grupiniai šokimai su parašiu-tais iš 7 didelių kelionių lėktuvų. Šiuos pratimus atliko ir organizavo LOPP — priešlėktuvinės ir priešdujinės apsaugos sąjunga. Šie pratimai, kad ir sportinio pobūdžio, kad ir ne karinių sluoksnių organizuoti, gali būti užuomazga orinių desantų organizavimo Lenkijos kariuomenėje. Be kita ko šiuos pratimus stebėjo lenkų kariuomenės inspektorius div. gen. inž. L. Berbeckis, priešlėktuvinės apsaugos inspektorius brig. gen. J. Za-jačas ir kiti aukštieji lenkų kariniai.

Oriniai desantai turi daug teigiamų, tačiau taip pat ir neigiamų pusių. Daugelio manymu neigiamosios pusės nusveriančios teigiamąsias. Mat lėtai besileidžiant parašiu-tais kovotojai yra labai geras, nesunkus taikiny kulkosvaidžiams. Gerai parengti kulkosvaidžiai besileidžiantį desantą gali visiškai sunaikinti dar žemės nepasiekusį. Tačiau taip įvyktų jei parašiu-tininkai leistųsi dieną. Oriniai desantai daugiausia leidžiasi naktį, o tada jie sunkiai pastebimi, ir dar sunkiau apšaudomi. Antra vertus, oro desantai pasirodo ten, kur prieš nelaukiama. Norint orinį desantą sunaikinti, reikia desanto nuleidimo vietoje turėti parengtus kulkosvaidžius.

Kaip ten bebūtų, tačiau reikia manyti, kad orinių desantų panaudojimas išsiplės visu modernųjų kariuomenių taikos ir karo meto operacijose.

Nepaliauja persekiojė

(RAŠOMA IŠ VILNIAUS KRASTO).

Laisvė yra brangus dalykas. Žmogus turi teisę būti laisvas, jo mintys — laisvos, jo geros valios darbai — irgi turi būti laisvi. Laisvės šūkį visi kartoja, o ypač nuo Prancūzijos revoliucijos. Patys lenkai tuo laiku buvo praradę Lenkijos nepriklausomybę, ir su pasigardžiuimu linksniavo laisvės idėja. Nuo tų laikų yra skelbiama ir spaudos laisvė, kurios taip reikalavo ir lenkai. Betgi laikai mainos, mainos ir žmonės. Pasikeitė ir lenkai. Jų etika visai kitokia dabar, nei buvo anais laikais. Lenkai dabar nė kiek ne menčiau kala pančius spausdintam žodžiui, nekaip buvo rusų laikais, dar kai kuriais atvejais pralenkia.

Ką daugiau smaugia įtužę lenkų valdininkai, jeigu ne mūsų brolius — lietuvius?! Oi kenčia mūsų tautiečiai!

Nieko nepadeda ir santykių užmezgimas tarp Lietuvos ir Lenkijos ir lietuviškas nuolaidumas gerumu su kaimynu kalbėtis.

Lenkų valdžia uždarė visas lietuviškas organizacijas, mokyklas, puolėsi prie lietuvių laikraščių ir bematant sulikvidavo „Vilniaus Rytoją“, „Jaunimo Draugą“, „Gedimino Pilį“ ir visą eilę naujai pasirodančių.

Po diplomatinį Liet.—Lenk. santykių užmezgimo pasisekė vargais negalais iškovoti leidimą vienam lietuviškam laikraščiui, *Aidui*. Tuo tarpu visai draudžiama pasirodyti mėnesinukams, kurie būtų skirti kaimo jaunimui.

Nesuprantama, kaip padoresni lenkai pakenčia šlykščią neteisybę. Sakysim, Rusijos komunistas neleidžia nekomsunistams redaguoti laikraščio, tai atvirai pasako: „Neleidžiama ir

baigta“. Tuo tarpu lenkas kitatautį redaktorių priima labai mandagiai ir žėrinčiomis akimis aiškina, kad jis apgailėstaujās, kad turįs sulaukyti laikraščio leidimą dėl „konkurencijos“. Mat, lenkų administracija sugalvojo naują etikos būdą: jei tik lietuvis ruošiasi leisti lietuvišką laikraštį, tai kiekvienam pasako, kad jau tokių pavadinimų yra padavęs pareiškimą kitas.

Tai, vargu kur kultūringame pasaulyje praktikuojamas melas!

Kai buvo neteisybė sakoma prieš kovo 19 dieną, tai buvo galima supprasti, kad taip reikėjo „užsienio politikai“. Bet, kai dabar dar nuolat tą patį mala, tai kitaip negalime suprasti, kaip piktu noru išėsti lietuvius iš okupuotos Lietuvos dalies, kurią ne senai patys, dėl pasaulio akių, vadino „Litwa Srodkowa“.

Parašė teisybę *Vilniaus Žodis* apie lenkų suktybes — sukonfiskavo, parašė *Aidas* — taip pat sukonfiskavo.

Vilniaus gyventojas Aug. Burokas padavė pareiškimą laikraščiui *Mūsų Draugas* leisti, bet starostija uždraudė.

Žinomo muziko Juliaus Siniaus žmona Konstancija buvo padavusi irgi pareiškimą leisti moterims žurnalą *Motery Tarka*. Miesto starostija ir jai uždraudė.

Varšuvoje yra gausi lietuvių kolonija. Užsimanė leisti savo laikraštį. Tuo tikslu Kazys Umbražiūnas buvo įteikęs deklaraciją Vyriausybės komisarui, kad norįs leisti dvisavaitinį laikraštį *Tauta*. Centro valdžia irgi griežtai uždraudė leisti Varšuvoje *Tautą*.

Ar tokius „gerus“ santykius lenkai nori turėti su lietuviais? Smaugti ir persekioti, — tai nekoki santykiai.

Tačiau, Vilniaus lietuviai nenuleidžia rankų. Savo teisių niekuomet neišsižadės. Lietuvis suranda išeitį. Persekioja Vilniuje lietuvišką spaudą, tai jis žino knygnešių kelius. Juk caro laikais išmindyti knygnešių keliai Vilniaus krašte dar nėra užžėlę.

Teisingai pastebėjo senenai „Trimite“ pavergtasis mano brolis Vilniaus Sargas, kad lenkai metodų dar nepakeitė. Pernai plovė rankas ir žiauriai persekiojo mus, niekuo nekaltus Vilniaus krašto gyventojus, dabar, rodos, turėtų sušvelnėti, bet dar to nėra. Vilniaus Sargas šiaukiasi į pasaulio opinią, o aš gi kreipiuosi į Jus, Laisvieji Broliai ir Sesės, ir prašau kelti lenkų nežmoniškus darbus.

Pradžios mokyklų nėra pas mus, draugijų tinklas išardytas. Jau treči metai kaip Lenkijoje yra varžoma lietuvių spaudos laisvė. Užgniaužė vienintelį mūsų kultūrinį židinį Lietuvių Mokslo Draugiją ir nusavino lietuvių visuomenės aukomis sudėtą dvasios lobį. Gyventi tikrai yra sunku.

Gerbiamieji Nepriklausomos Tėvynės žurnalistai, Jūs praneškite plačiajam pasauliui, kad mes čia, belaukdami sąlygų pagerėjimo, pražiūrėjome akis, o mūsų padėjimas vis sunkėja ir sunkėja. Tik vienu guodžiamės: nenugalėjo mūsų rusų caro žandarai, vokiečių okupacija, nenuveiks mūsų ir nuo Varšuvos atsidanginę lenkai.

Pr. Ziedys.

Joninės seniau.

Seniau, kada kaimai nebuvo išskirstyti į viensėdžius, be kitų tradicinių švenčių, kaimiečiai plačiai švėsdavo Jonines. Senovės lietuviams Joninių naktis buvo pikto ir gero naktis. Gero naktis dėl to, kad Joninių naktį buvo ieškomas ir randamas paparčio žiedas. Na, o turėti paparčio žiedą, tai būti laimingiausiu žmogumi. Bet paparčio žiedas būdavo nelengva nuskinti; jis pražysdavęs lygiai 12-tą valandą nakties, apsuptas įvairiausių baisybių, kurios pačios norėdavusios paimti tą laimingąjį žiedą. Yra pasakojama, kad paparčio žiedą žmogus gali paimti tik atlikęs tam tikras apeigas. Norįs turėti paparčio žiedą, prieš Jonines turėdavęs gana daug melstis, pasninkauti. O Joninių naktį, pasirengęs žmogus paimti žiedą, nueidavęs į papartynus vienu vienas ir tą vietą, kurioje laukdavęs pražystant paparčio, apšlakstydavęs švėstų vandeniu, apie ją apnešdavęs 12-ką kartų degančią grabnyčią ir kalbėdamas maldas, laukdavęs pražystančio paparčio. Prieš 12-tą valandą pradėdavusios rinktis „svieto baisybės“ irgi paimti žiedo. Jos naikindavusios vienos kitas, taip pat ir puldavusios žmogų, bet prie jo nepriteidavusios, nes jas šventenybės at-

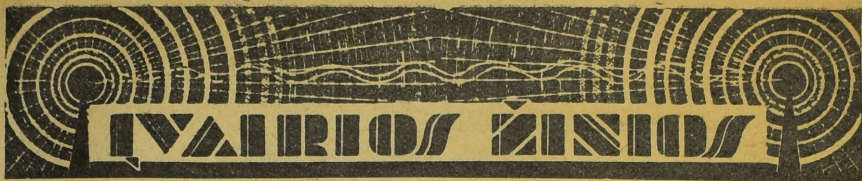
stundavusios. Kai pražysdavęs papartis, norįs paimti žiedą, turėdavęs perpiauti kryžmine žaisda dešinę ranką, kurion patekdavęs paparčio žiedas. Žiedui patekus žaisdon, ji tuojau užgydavusi ir tas žmogus turėdavęs visam gyvenimui paparčio žiedą.

Be to, Joninių naktimis labai siausdavusios raganos. Jos iš įvairių vietų sujodavusios ant šluotų ir keldavusios puotas. Jos irgi prieš 12-tą valandą, pasikinkusios į geldą kiaulę ir pasivadžiojusios žarnomis, vykdavusios skinti paparčio žiedo.

Jaunimas Joninių išvakarėmis apvainikuodavo kiekvieną Joną. Pasikiau rinkdavosi kur į miškelius, ir ten degindavo dervos statines bei ratų senas stebules. Tos Joninių nakties ugnys apvalydavusios apylinkes nuo raganų ir kitų piktybių.

Senovės Joninių naktis žmogui buvo lyg ir stebukly naktis, nes tą naktį, ypač senesnieji žmonės, eidavę į miškus rinkti įvairių gydomųjų žolių, vabaliukų, kurie, tą naktį surinkti, turėdavę daugiau gydomosios galios.

Šv. Jono dieną, po Joninių nakties, sodžiaus jaunimas ir seniai, rinkdavęsi-pas Jonus vardinių ir gurkšnodaye alų, žaisdavę ir dainuodavę. A. Gl.

Radijas

LIETUVOJE.

REPUBLIKOS PREZIDENTAS AN-TANAS SMETONA savo vardinių proga gražino drausmės būdu degraduotiems karininkams turėtus laipsnius. Gražinti laipsniai šiems: Juozui Gražuliui, Jonui Pyragiui ir Jonui Špokevičiui.

MINISTRAS PIRMININKAS VL. MIRONAS dalyvavo puikiai nusisekusioje dzūkų šventėje Seirijuose. Šventės proga ministras pirmininkas pasakė dzūkams kaibą. Parade dalyvavo visos organizacijos su šauliais priekyje. Gražiai dzūkai pasirodė dviem savo parodomis.

PRANCŪZIJOS PASIUNTINYBĖS Kaune sekretorius Neyrac paskirtas Prancūzijos konsulu Duesseldorfe. Gražiai išlydėtas jis jau išvyko.

NUSIŠOVĖ ŽYMUS MOKSLININKAS Kaune. Pereitą savaitę, asmens išgyvenimų paveiktas, nusišovė Vyt. Did. universiteto profesorius Pr. Brenderis. Velioni buvo Šveicarijos pilietis. Šis tragiškas įvykis labai sukrėtė Kauno visuomenę, nes visi velionių profesorių pažinojo kaip tauru, labai gerą žmogų, ypačiai mėgiamą studentų. Velionis palaidotas katalikų kapinėse su tinkamomis iškilėmis.

ANGLŲ MILIJONIERIAUS DUKTĖ nori vasaroti Nidoje. Lietuvos Turizmo S-ga gavo antrą laišką iš vienos anglų milijonieriaus dukters, kuriame ji rašo norinti būtinai atvykti ir vasaroti šią vasarą Nidoje.

VYTAUTO D. UNIVERSITETO STUDENTŲ ATSTOVYBĖ pasiuntė viso pasaulio studentijoms pranešimą apie Lietuvos Mokslo Draugijos Vilniuje uždarymą.

DARBO RŪMAI RUOŠ DARBINIRAMS vasaros poilsio stovyklas. Pirmoji stovykla numatoma Alytuje.

PER 5 MĖNESIUS KAUNE automobiliai užmušė 6 žmones. Susisiekimo nelaimės didina blogas Kauno miesto gatvių apšvietimas vakarais.

UŽDARYA PIENOCENTRO SURUOŠTA pieno paroda ir pieno savaitė. Pieno paroda aplankė per 30.000 žmonių.

ALYTUJE PASIBAIGĖ DAIL. ANTONO ŽMUIDZINAVIČIAUS paveikslų paroda. Į šią parodą buvo atvykę net 80 ekskursijų iš įvairių Lietuvos vietų. Dzūkai, pagerbdami savo krašto dailininką, pavadino vieną Alytaus miesto gatvių dailininko Žmuidzinavičiaus vardu.

ČEKIŠKĖJE ĮVYKO ŪKININKŲ DIENA. Gražiai pasirodė plačiųjų apylinkių ūkininkai su savo žirgais, vežimais, tvarkingais pakinktais. Šventėje dalyvavo ir šauliai su moksleiviais. Kartu atšvęsta ir Kariuomenės ir Visuomenės diena. Dalyvavo finansų ministras J. Indrišius, pradžios mokslo departamento direktorius Kviklys ir k.

BIRŽELIO 27, 28 IR 29 D. KAUNE ĮVYKSTA DIDŽIULIS PAVASARININKŲ KONGRESAS. Kongresas bus jubiliejinis, nes „Pavasario“ s-gai sukanka 25 metai kaip įsikūrė. Prie kongreso darbų pavasarininkai nuo seniai ruošiasi visu kruopštumu. Kongresas žada būti įdomus, gerai organizuotas. Pirmąją kongreso dieną bus sporto ir chorų varžybos. Tą dieną įvyks masinis kongresantų atvykimas. Antrą dieną bus pamaldos,

gimnastikos pratimų bei tautinių šokių repeticija, dainų šventės repeticija, patys kongreso atidarymas, sporto šventė ir vėliau eitynės prie Nežinomojo Kareivio kapo. Trečią dieną įvyks iškilmingos pamaldos, didžiosios eitynės, kariuomenės pagerbimas, dainų šventė ir pagaliau kongreso uždarymas. Šiomis dienomis pavasarininkų vyriausieji vadai išleido atsišaukimą į visuomenę kongreso reikalu. Atsišaukime apibūdinama kongreso reikšmė, nuveikti pavasarininkų darbai ir kviečiama dalyvauti pavasarininkijos džiaugsmė. Atsišaukimą pasirašė vysk. M. Reiny, kan. P. Dogelis, dr. J. Eretas, dr. J. Leimonas ir k.

UŽSIENYJE.

ŠVEDIJOS KARALIUS GUSTAVAS V atšventė 80 metų amžiaus sukaktuves. Jubiliejus atšvęstas labai iškilmingai. Karalių per radiją pirmas pasveikino sosto įpėdinis. Musų Respublikos Prezidentas A. Smetona pasveikino telegrama.

ATSISTATYDINO LATVIJOS FINANSŲ ministras Ekis. Manoma, kad netrukus jis busias paskirtas pasiuntiniu kurion nors valstybėn. Nauju finansų ministru paskirtas ligišiolinis finansų ministerijos juriskonsultas ekonomistas Valdmanis.

LATVIJOJE ŠIUO METU VYKSTA DAINŲ ŠVENTĖ. Ši dainų šventė yra devintoji, tačiau pirmoji naujojoje gadyneje. Ji visų gražiausia. Šventę atidarė birželio 18 d. prezidentas Ulmanis.

Į BALTIJOS SPAUDOS ANTANTES PREZIDIUMO IR KOMISIJŲ POSĖDŽIUS RYGOJE išvyko Lietuvos laikraštinių atstovai: „Eltos“ direktorius Pr. Dailydė, Tautinės Kultūros ir Propagandos istaigos spaudos skyriaus vedėjas V. Kemežys, Lietuvos Aido vyr. red. Alantas - Jakševičius ir laikraštinninkas J. Paleckis. Iš Rygos keli laikraštinnikai dar nuvyks į Estiją.

AMERIKOJE ĮVIRTO UPĖN vienas ekspresas. Į rytus nuo Milesio miesto, Montanos valstybėje, nuėjo nuo bėgių ir įvirto upėn vienas moderniausių Amerikos ekspresų „Olympian“. Per katastrofą žuvo per 50 žmonių ir 65 sunkiai sužeisti. Sveiki išliko tik vos 40 žmonių.

VI.26. Kaunas. 7,30 Malda, žin., l. o., lengva muz. plokšt. 9 Ev. liut. pam. 10,15 Kat. pam. 12 V.V.S. 12,15 Transl. Liet. Neprikl. 20 metų suk. min. 16 Transl. Jėzaus Šird. švent. išk. 17,20 L.T.J. „Jaun. Liet.“ Saj. Meno šventės transl. 19 Važ. į „Pavas.“ kongr. 19,15 Pradž. mok. merg. choro konc. 19,30 Kar. val. 20,45 Estų dain. Arno Niitof konc. 21,05 Inf. lenk. 21,20 Sal. muz. 21,50 Elt. žin., sport. žin. 22 Linksmavakaris.

Klaipėda. 7,30 Malda, l., pask., plokšt. muz. 9,30 Ev. liut. pam. 14,15 Plokšt. muz. 17 Sant. val. 19 Lauk. ir žvejų val. 21,05 Polit. sav. apžv. vok., Kl. sporto ž.

VI.27. Kaunas. 6,30 Kasdien: malda, žin., l. o., plokšt. muz. 12 Kasdien: l. o., žin. 12,10 Plokšt. muz. 12,20 Transl. „Parod. su nam. degt. kov.“. 10 Transl. pavas. choro varž. iš Ateit. sal. 20 L. o., progr. rytd. 20,05 Laikr. santr. 20,20 Kasdien: kron., Vln. nauj., Elt. žin. 20,30 Plokšt. muz. 20,40 VSD, 20,50 Rad. vaid. „Degtind.“. 21,20 Koncert. 21,55 Elt. žin. 22 Plokštelių muzika.

Klaipėda. 7,15 Kasdien: malda, l., pask., plokšt. muz. 14,15 Plokšt. muz. 15 Kasdien: inform. liet. ir vok.; l. o., Elt. žin., vak. progr. 20,30 Jaun. val.

VI.28. Kaunas. 12,15 Plokšt. muz. 17 Transl. pavas. kongres. 19,30 L. o., progr. rytd. 19,35 Laikr. santr. 19,50 Kron., Vln. nauj., Elt. žin. 20 Konc. plokšt. 20,30 Pavas. kongr. dal. prie Nežin. Kar. kap. 21 Lietuv. muz. plokšt. 21,30 Esper. val. 21,45 Koncert. 22 Eltos žin. 22,05 Plokšt. muz.

Klaipėda. 20,30 Sav. kult. apžv. 20,45 Klaip. šaulių val. 21 Klaip. spaud. apžv.

VI.29. Kaunas. 10,30 Transl. pavas. kongr. išk. pam. 12 VVS. 12,15 Plokšt. muz. 12,30 Report. pav. eit. 13,30 Transl. Taut. Dien. išk. 17 Transl. pavas. kongr. 20,30 Plokšt. muz. 20,45 Rad. paš. 21 Ork. konc. 21,30 Pask. 21,45 Elt. žin., sport. žin. 21,55 Šokių muzika plokšt.

Klaipėda. 21,30 Kl. sp. apžv.

VI.30. Kaunas. 20 Kasdien: l. o., progr. rytd. 20,05 Kasdien: laikr. santr. 20,20 Kasdien: kron., Vln. nauj., Elt. žin. 20,30 Koncert. 21 Užs. pol. apžv. 21,20 Plokšt. muz. 21,40 Inf. lenk. 21,55 Elt. žin. 22 Plokšt. muz.

VII.1. Kaunas. 20,35 V.V.S. 20,50 Plokštelių muzika.

VII.2. Kaunas. 20,30 Liet. Vak. akt. 20,45 Plokštelių muzika.

Klaipėda. 20,45 Klaip. rad. paš. 21 Kl. sp. apžv. liet. ir vok. 21,15 Linksm. kamp.

Ginklų ėteikimas kariams ir šauliams Baisogaloje.

A. Daugėlos nuotr.

Meno kultūra

MOKSLEIVIŲ MENIŠKOJI OLIMPIJADA.

Jau kelinti metai, kai pradėta ruošti moksleivių olimpijadas baigiant mokslo metus. Anksčiau tokiose olimpijadose būdavo tik chorų varžybos ir sportiniai pasirodymai. Šiais metais moksleivių olimpijados programa buvo žymiai išplėsta: birželio mėn. 11 — 12 dienomis įvyko chorų, skaitymo, deklamavimo ir tautiškų šokių varžybos, neskaitant įvairių sporto varžybų. Kaunan iš visos Lietuvos buvo atvykę daugiau tūkstanties įvairių gimnazijų auklėtinių, kurie buvo laimėję pirmąsias vietas gimnazijos apygardų varžybose.

Moksleivių kultūrinė olimpijada buvo oficialiai atidaryta birželio mėn. 11 d. Valstybės Teatro rūmuose. Čia įvyko gimnazijų chorų varžybos, kuriose dalyvavo 8 chorai. Po oficialaus olimpijados atidarymo sekė chorų pasirodymai: kiekvienas choras dainavo po 4 dainas. Iš klausius visų chorų dainavimą, varžybų komisija paskelbė, kad varžybas laimėjo šių gimnazijų chorai: pirmą premiją Kauno IV-tos valstybinės gimnazijos mišrus choras, vedamas Br. Budriūno; antrą — Panevėžio valstybinės gimnazijos berniukų choras, vedamas M. Karkos; trečią — Kauno III-čios valstybinės gimnazijos mišrus choras, vedamas J. Banaičio; o Tauragės mokytojų seminarijos choras, vedamas P. Vacbergo, varžybų komisijos prilygintas antrosios premijos laimėtoju.

Kauno IV valstybinės gimnazijos rūmuose įvyko meniškojo skaitymo ir deklamavimo varžybos, kuriose varžėsi septynių apygardų pirmųjų vietų laimėtojai. Varžybų komisija paskelbė laimėtojais: pirmą premiją — Kauno „Aušros“ mergaičių gimnazijos IV klasės mokinėi P. Audenytei; antrą — Rokiškio gimnazijos VIII klasės mokiniui Algirdui Kal-

Vyžuonų šaulių namai ir mokinių sporto šventė, dalyvaujant Šaulių S-gos vadui plk. Saladžiui.

P. Butkaus nuotr.

pokui ir trečią — Kauno M. Pečkauskaitės V klasės mokinėi L. Gužaitėi.

Meniško lietuvių kalbos skaitymo pirmenybės atiteko: pirmoji premija — Marijampolės Rygiškių Jono mergaičių gimnazijos II klasės mokinėi J. Bukaveckaitėi; antroji — Kaišiadorių gimnazijos VII klasės mokiniui Banevičiui ir trečioji — Kauno „Aušros“ berniukų gimnazijos mokiniui V. Zakarevičiui.

Prancūzų kalbos meniškojo deklamavimo pirmenybės atiteko: pirmoji premija — Kauno M. Pečkauskaitės gimn. I klasės mokinėi Tumėnaitei; antroji — Kauno „Aušros“ berniukų gimn. mokiniui Šimkui ir trečioji — Panevėžio gimn. mokinėi Kaupaitėi.

Prie moksleivių meniškiosios olimpijadų tenka priskirti ir tautiškųjų šokių

įspildymą, kuris įvyko birželio 12 d. valstybiniame stadijone. Pirmas ir antras vietas laimėjusių mergaičių buvo 14. Jos, pasipuošusios tautiniais drabužiais, dailiai pašoko „Kubilą“, „Blezdingelę“, „Sukčių“ ir kit.

Moksleivių meniškoji olimpijada praėjo su dideliu pasisekimu. A. B.

MENO MOKYKLOS AUKLĖTINIŲ DARBŲ PARODA.

Meno Mokyklos vadovybė, baigdama 1937/38 mokslo metus, šiomis dienomis suruošė savo auklėtinių studijinių darbų parodą. Paroda labai įvairi ir gausi eksponatais — užima beveik visas mokyklos patalpas — studijas ir buvusius Čiurlionis galerijos rūmų kelius kambariu. Parodoje išstatyta baigiamųjų mokslo metų auklėtinių studijiniai darbai — skulptūros, tapybos, grafikos, dekoracijų, keramikos pritaikomojo meno ir kt. darbai.

Jaunųjų dailininkų darbuose jaučiamas ne tik savo srities studijoms atsidėjimas, bet ir apčiuopiamų gabumų duomenų, ypač aukštesniojo skyriaus mokinių darbuose. Jų tarpe randame visai subrendusių ir savitų dailininkų bei skulptorių, kurie su savo darbais drąsiai galėtų jau pasirodyti apžvalginėse dailės parodose. Eilė auklėtinių darbų premijuota.

Ten pat atidarytas Meno Mokyklos auklėtinių darbų muziejus, kuriame padedami baigiančių tą mokyklą diplominiai ir žymesni darbai. Kadangi Meno Mokykla jau gyvuoja keliolika metų ir ją yra baigę keliasdešimt menininkų, tai muziejuje yra prisirinkę nemažas skaičius įvairių darbų, kurie įdomūs ne tik meną studijuojantiems, bet ir šiaip visuomenei.

KAUNO KONSERVATORIJOS OPEROS KLASĖS SPEKTAKLIS.

Kauno Konservatorija, baigdama šiuos mokslo metus, birželio 10 d. Valstybės Teatro scenoje parodė operos klasės auklėtinių — dainininkų spektaklį. Išpil-

Trakų rinktinės šaulės, laimėjusios premijas už tautinius drabužius: mokyt. Baltrušaitytė, agr. Petkutė, š. E. Dankšienė, š. E. Duobaitė ir mokyt. T. Dainytė. F. Dziedulionio nuotr.

IS KARIU GYVENIMO

BUS ANTOJI RADIOJ TRANSLIACIJA IS POLIGONO. Liepos 3 d. Gaižūnų poligone įvyks antrojo laiko tarpo karių radijo transliacija iš poligono gyvenimo. Transliacija vyks tokia programa: 10,15 — 11,15 val. pamaldos, 17—19 val. — bendroji programa, kurioje bus atlikti radijo vaizdeliai, bus sakoma eilėraščių, dainuojama, grojama ir t. t. Tą dieną 7 p. p. švęs savo metinę šventę, taigi per radiją poligono transliacijos metu bus duodama ir atitinkama šventės programa.

MARTYNO JANKAUS DOVANA KARIAMS. Mažosios Lietuvos patriarčas Martynas Jankus visuomet paremia karius, atsilankydamas į jų šventes, papasakodamas įvairių praeities dalykų, sutikdamas ir išleisdamas pravažiuojančius pro Rambyną kalną ekskursijas, jas pavaišindamas ir t. t. Šiomis dienomis veteranas vėl pagerbė karius, padovanodamas Pagėgių igulai 40 cnt. bulvių. Be to jo dukra p-lė E. Jankutė atvykusius pasiimti dovana karius pavaišino. Kariai, jausdami maloniai Martyno Jankaus globa, yra didžiai dėkingi.

ANTROJI KARIŲ EKSKURSIJA GRĮŽO IS PAJURIO. Birželio 16 d. iš Kauno „Vilniaus“ garlaiviu išvyko antroji šiais metais karių ekskursija į pajūrį. Ekskursijoje dalyvavo per 400 Kauno igulos karių. Be to Klaipėdos krašto Panemunėje prie jų prisidėjo ir Tauragės igulos kariai. Ekskursija, plaukdamas Nemunu, susipažino su istorinėmis bei kitais atžvilgiais įžymiomis vietomis, o pajūrio krašte aplankė Nidą, Klaipėdą, Palangą ir kitas pravažiuojamas vietas. Kariams buvo išdalinta pravažiuojamų vietų programos — konspektai, kurie labai padėjo kelionėje orientuotis. Parsiveždama gausių išpūdžių, ekskursija

grįžo birželio 20 d., išbuvusi kelionėje keturias dienas.

Ekskursijai vadovavo Sp. ir Švietimo Skyriaus mjr. Jakštas, jam padėjo dalinių karininkai.

ČEKIŠKIEČIAI TREČIA KARTA APDOVANOJO KARIUS. Birželio 16 d. Čekiškėje (Kauno apskr.) įvyko Lietuvos nepriklausomybės 20 metų minėjimas. Jame dalyvavo ir Seredžiaus igulos kariuomenės daliniai, kuriuos gyventojai labai nuoširdžiai ir pagarbiai pasitiko. Iškilmių metu Seredžiaus igulos kariais įteikta 7 šautuvai ir vietos šauliams — 4 šautuvai. Pažymėtina, kad tai jau trečioji Čekiškės apylinkės auka: Čekiškėčiai aukojo kovo 19 d. įvykių proga, gegužės 15 d. ir dabar.

MŪSU KARIAI BENDRAUJA SU VISUOMENE NE TIK PER ŠVENTES, BET VISUOMET. Šiomis dienomis Pagėgių igulos kariai kareivinių miškelyje surengė gegužinę, į kurią nemokamai pakvietė ir visuomenę. Gegužinės metu kariai su svečiais drauge linksminosi, dainavo, šoko. Be to, surengė šaudymą šrateliais, už kurį buvo skiriamos dovanos. Gegužinėje grojo visiems patikęs styginis karių orkestras. Jam vadovavo eil. Genys.

MARGENAI LIKTINIAI PUSKARININKIAI NUTARĖ pulko ligoninei padovanoti savo ramovės biblioteką. Biblioteka susideda iš 300 knygų, kurios yra paaukotos pačių likt. puskarininkių.

GERAUSIEJI 1938 M. KARO TECHNIKOS DALIŲ ŠAULIAI. Birželio 14 ir 15 d. Karo Technikos dalių karininkai rungėsi laimėti geriausio šaulio vardą. Geriausieji 1938 metų šauliai, kaip rungtynės parodė, yra: karininkų grupėje šaudyme iš karinių šautuvų — ryšių b-no

ltn. Poderis, puskarininkių grupėje — 1 inž. b-no psk. Makackas; šaudyme iš pistoletų karininkų grupėje — 2 inž. b-no j. ltn. Macevičius, puskarininkių — j. psk. Stanislovavičius.

IR PRADŽIOS MOKYKLŲ MOKINIAI REMIA KARIUOMENĘ. Šiomis dienomis pradžios mokyklos išleido baigusius IV ir VI skyrius. Turimomis žiniomis, daugelyje vietų išleistuvėse dalyvavo kariuomenės atstovai bei smulkesni daliniai, kuriems išleistuvių iškilmių metu buvo įteikta po 1 ar 2 šautuvus

PUSKARININKIS LAIMĖJO „JŪROS“ PREMIJĄ — KELIONĘ. 2 art. p. II grupės san. j. psk. Liktninis buvo užsi-prenumeravęs Klaipėdoje išeinanti „Jūros“ savaitraštį. Šiomis dienomis įvyko „Jūros“ premijų savo skaitytojams skirstymas, kuriame j. psk. Liktninis laimėjo kelionę garlaiviu į Antverpeną. Puskarininkis vyks gavęs vyresnybės leidimą.

VYRIAUSIOJO GINKLUOTŲ PAJĖGŲ VIRŠININKO VARDINĖS birželio 13 d. visose kariuomenės dalyse paminėtos iškilmingai, kurių metu buvo skaitoma paskaitų iš Tautos Vado gyvenimo ir atliekama meninė programa.

DAR 8 MARŠAI KARIUOMENĖS REIKALAMS. Birželio 14 ir 15 d. d. komisija tikrino konkursinius maršus kariuomenei su muzikais ekspertais: Valst. Operos dirig. Taliat-Kelpša, Valst. Konservatorijos prof. Karnavičium ir muz. Kavecku; kariuomenės atstovai buvo: pirm. plk. ltn. Balčijūnas, nariai — mjr. Strimavičius, mjr. Andriūnas ir 5 p. p. kapelm. Anučauskas.

Iš sutikimo maršų priimti: 2 maršai: 1 gus. p. kapelm. Masaičio, 1 maršas — slapyvardžiu „Allegro“ ir 1 maršas — slapyvardžiu „Saulėlė raudona“. Pirmieji trys premijuoti II-ja premija po 200 lt.; ketvirtasis maršas pasiūlytas išigyti, susitarus su autorium.

Iš parado maršų I-ja premiją laimėjo 1 gus. p. kapelm. Masaitis — 450 lt. ir II-ja premiją — 2 p. p. muzikantų komandos mokinys Vladas Čizinauskas — 300 lt.

Zygio maršai premijuoti du: I-ja premija — 350 lt. St. Gailevičius, II-ja premija — 275 lt. 9 p. p. kapelm. Vl. Visockio.

Už šių maršų instrumentavimą bus mokama po 100 lt. Pirmenybė instrumentuojant duodama patiems maršų autoriams, todėl autoriams tuojau reikia atvykti į Spaudos ir Švietimo Skyrių.

Iš gautųjų ir premijuotųjų maršų santykio (35:3) tenka padaryti išvada, kad antrasis kariuomenės maršų konkursas, palyginti su pirmuoju (67:5), kokybės atžvilgiu žymiai geresnis. Autorių atsidedus padirbėta. Maršai daro malonų išpūdį: muzikalus, ritmingi ir lietuviškos dvasios

dyta operų Borisas Godunovas, Eugeni-jaus Oneginas ir Faustas po vieną veiksmą. Pasirodė P. Visockis, K. Gutauskas, J. Jasaitytė, V. Baltrušaitis ir A. Arnas-tauskienė. Šios penkiukės pasirodymas sutraukė pilną teatrą meno mėgstančios publikos ir praėjo su dideliu idomu.

A. Braziulis.

SOVIETŲ FOTOGRAFIJOS PARODA.

Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejaus rūmuose birželio 7 — 17 d. atidaryta **Sovietų fotografijos paroda**, kurią suruošė Lietuvių Draugija SSSR Tautų Kultūrai Pažinti. Parodoje išstatyta 183 didelio formato foto nuotraukų, parodančių šių dienų rusų tautos gyvenimo įvairius momentus — buities akimirkas. Sovietų fotografijoj atsispindi dirbas ir kurias žmogus, paskirai ir grupėmis, vaizduojama gyvenimo dinamika. Paroda vaizdinga ir įdomi.

PASKUTINĖ DRAMOS PREMJERA.

Valstybės Teatras, baigdamas šį sezoną, suspėjo paruošti dar vieną premjerą:

drama pastatė garsaus prancūzų dramaturgo Moljero klasikine komedija Šykštuolis, kurią paruošė režisierius Kazys Juršys, talkinamas dailininko Andriūšio. Nors ši komedija parašyta beveik prieš tris šimtus metų ir liečia prancūzų gyvenimą, bet jos idėja — žmogaus šykštumas privedęs ligi šlykštaus absurdo — yra gyva ligi šios dienos. Komedija psichologinio pobūdžio, vaidiloms statanti sunkius uždavinius. Mūsų dramos vaidiloms **Šykštuoli** pavyko atvaizduoti gerai, o tai yra jų, režisieriaus ir dailininko bendro darbo nuopelnas

Šauliai geležink. mokosi karinių dalykų.

J. psk. Gedvilos nuotr.

ŠAULIŲ GYVENIMO

KAUNAS.

Kaunas. Birželio 12 d. Tvirtovės būrys susilaukė naujo vado. Senasis būrio vadas ats. j. ltn. Pelečkas perduodamas būrį pasakė šauliams atsisveikinimo kalbą. Naujasis būrio vadas ats. ltn. St. Strazdas, perimdamas būrį ir būrio vėliavą, pasakė įspūdingą kalbą, ragindamas šaulius laikytis drausmės.

Š. Lilionis.

Garliava. Birželio 12 d. buvo 20 metų nepriklausomybės minėjimas. Dalyvavo Tabariškių, Žapyškio, Garliavos, Jurgių, Padainupio šaulių būriai, jaunalietuviai, jaunieji ūkininkai ir kitos organizacijos bei mokyklos. Dalyvauta pamaldose. Parado metu važiavo gyvieji paveikslai, kurie vaizdavo Lietuvos ūkį prieš karą ir po 20 nepriklausomybės metų. Paskiau visi nužygiavo ir sporto aikštę. Šauliai atliko tris pratimus su šautuvais ir du be šautuvų. Jaunalietuviai pašoko senovės tautinių šokių. Taip pat kelios senos moterėlės tautiniais drabužiais puikiai pašoko kadrilių ir dar keletą senovės šokių. Prie šventės paruošimo daugiausia dirbo šventės ruošimo komiteto pirmininkas Tabariškių šaulių būrio vadas, ats. j. ltn. Antanas Markauskas. Gausiai prisidėjo ir ūkininkai. Į šventę apsilankė labai daug visuomenės — Garliava dar niekuomet tiek daug nematė. Šventė baigėsi linksma nuotaika.

Šaulys Jotka.

ŠIAULIAI.

Šauliai. Birželio 3 d. Šaulių elevatoriaus darbininkai įsteigė šaulių būrį. Susirinkime darbininkams atitinkamą kalbą pasakė rinktinės vado pavad. kpt. Marcinkevičius. Į būrio tarybą išrinkti: Jasiūnas, Vaineikis, Sidiškis ir Pranulis. Į kontrolės komisiją: Jampelsas, Kiušas ir Stanelis. Elevatoriaus administracija mielai sutiko savo įmonės šaulių būrį visokeriopai paremti. Artimiausiu laiku bus steigiamas Darbo Rūmų kultūros klubo šaulių būrys. Į šį būrį norinčių įsirašyti darbininkų yra labai daug. Šiauliuose jau veikia keli darbininkų šaulių būriai, kaip

antai: „Maisto“, Frenkelio odų fabr. ir k. Šiaulių darbininkai šaulišką idėją remia ir visuomet pasiryžę padėti šauliams ginti tėvynės laisvę.

Kuršėnai. Birželio 12 d. įvyko būrio susirinkimas. Susirinkimą atidaręs būrio vadas š. psk. Z. Aleksandravičius perdavė būrio vėliavą ir savo pareigas naujai paskirtam būrio vadui ats. ltn. K. Jablonskiui. Šaulys Aleksandravičius būriui vadovavo nuo 1933 m. iki 1935 m. kaip valdybos pirmininkas ir nuo 1935 m. iki šiol kaip būrio vadas. Per tą laiką daug pasidarbavo šaulių būriui. Parašė būrio istoriją. Visuomeniniam darbe taip pat nemaža yra parodęs gražios iniciatyvos. Už nuopelnus Lietuvai ir Šaulių S-gai 1936 m. apdovanotas Šaulių Žvaigžde. Iš būrio vado pareigų pasitraukė dėl tiesioginių tarnybos pareigų pasunkėjimo ir menkos sveikatos. Būrys, apsvarstęs einamuosius reikalus, išsiskirstė su pasiryžimu dirbti šauliškąjį darbą. Tikimasi, kad naujam būrio vadui vadovaujant, būrio veikla dar daugiau sustiprės.

PANEVĖŽYS.

Panevėžys. Birželio 12 d. panevėžiečiai: įspūdingai atšventė Kariuomenės ir Visuomenės dieną. Tą dieną buvo švenčiama ir apskr. pradžios mokyklų mokinių šventė.

Didingoje Aušros kaimo aikštėje susirinko tūkstantinės minios: kariuomenės daliniai, savanoriai, šauliai, jaunalietuviai ir k. Pirmą kartą pasirodė organizuotai ir vietos įmonių darbininkai bei tarnautojai su atitinkamais plakatais ir tai dienai pritaikintais šukiais. Žavų išpuodį darė pradžios mok. mokiniai, kurių buvo apie 4000 ir veik visi apsirengę tautiniais drabužiais.

Po pamaldų div. vadas brig. gen. Pundzevičius apėjo visus išsirikavusius kariuomenės dalinius bei organizacijas ir pasisveikino. I raj. pr. mokyklų inspektorius Skučas, taręs žodį, įteikė pulkui mokinių ir mokytojų aukomis nupirktus 108 šautuvus. Jaunalietuviai įteikė 4 šautuvus, žydu ats. karių s-gos vietos sky-

40-to Panevėžio miesto šaulių būrio šaulys rėmėjas Kazys Tručiūnis su žmona paukojo būriui 3 kovos šautuvus.

rius — 1 lengv. kulkosvaidį ir vietos žydu visuomenė — 2 sunk. kulkosvaidžius ir 8 šautuvus. Ta pačia proga brig. gen. Pundzevičius įteikė Akc. B-vės „Lietuvos Muilo“ visiems šaulių būrio šauliams šautuvus, kuriuos paskirai kiekvienas šaulys išgijojo savo lėšomis. Vėliau brig. gen. Pundzevičius įteikė pasizymėjusiems šauliams ugniagesiams ir kit. pasizymėjimo ženklus, apdovanojimus L. U. S-gos už darbą ugniagesyboje. Brig. gen. Pundzevičius kariuomenės vadovybės vardu dėkojo aukotojams už aukas kariuomenei ir ragino visuomenę visur, visada ir visuomet būti kariuomenės talkininkais. Po oficialės dalies buvo paradas, kuris gan ilgai truko, kol iškilmės maršu pražygiavo tūkstantinės minios. Neišdildomą išpuodį panevėžiečiams paliko pirmą kartą panašioje šventėje dalyvavę parade ir šventės pasirodyme tankeliai. Pražygiuojančiai kariuomenei mūsų mažieji su nepaprastu entuziazmu kėlė ovacijas, reikdami savo džiaugsmą ir meilę kariams.

15 val. visi pradžios mokyklų mokiniai nužygiavo per miestą į Aušros kaimą. Čia 16 val. toje pačioje aikštėje buvo pradžios mokyklų mokinių ir kariuomenės pasirodymas. Mūsų mažieji atliko keletą mankštos pratimų ir pašoko tautinių šokių bei pažaidė. Karnavališkai apsirengę vaikai pašoko „Noriu miego“ ir gražiai padainavo. Kariuomenės pasirodyme daliniai pavaizdavo ryšininčių veikimą su šunimis ir karveliais, stovyklą, artilerijos išvažiavimą į ugniavietę ir kautynių būrio puolimą tankeliams remiant. Mokinių pasirodymo metu atsikrudo aviacijos grandis, kuri keletą kartų pradefiliavo pro žiūrovus, o vienas lėktuvas ore parodė ir akrobatikos numerius.

Šventė praėjo labai gražiai. Šventės uždarymo kalbą pasakė II raj. pr. mokyklų inspektorius Sideravičius, o mokinių choras, Paulausko vedamas, pagiedojo užbaigai himną. Tą dieną mieste buvo vykdoma piniginė rinkliava dėžutėmis, kurios nemažas pelnas paskirtas Ginklų Fondui.

Vikrutis.

KĖDAINIAI.

Baisogala. Gegužės 26 d. Baisogaloje buvo Kariuomenės ir Visuomenės diena. Sarvuocių rinktinei įteikti 7 šautuvai ir

Garliavos šaulių šventė birželio 12 d. Su šauliais sveikinas Kauno rinkt. vadas plk. Bobelis.

L. Skučo nuotr.

vietos šaulių būriui 18 šautuvų. Vardinius šautuvus aukojo: M. M. Lukošiai, viršaitis A. Jučys, M. P. Bložės po vieną šautuvą ir R. ir Vl. Komarai 3 šautuvus, likusius vardinius aukojo: moterų šaulių būrys 1, vyrų šaulių būrys 1, pradžios mokyklų mokiniai 3, pradžios mokyklų mokytojai 3, savivaldybės tarnautojai 1, Baisogalos Ž. Ūk. Sm. Kr. Draugija 2, ir kooperatyvas 1. Septynis nevardinius šautuvus aukojo viso valsčiaus gyventojai. I iškilmes apsilankė Kariuomenės Štabo Spaudos ir Šviet. Skyr. viršininkas plk. Šarauskas, Šaulių S-gos štabo viršininkas gen. št. plk. ltn. Žukas, rinktinės vadas plk. ltn. Stepulionis ir k. Dalyvavo ir šarvuotųjų rinktinės dalinys su orkestru ir tankete. Iš Kauno buvo atvykę dainininkai algirdėnai, kurie kartu su šarvuotininkų choru labai gražiai giedavo bažnyčioje per mišias ir vėliau vieni padainavo kariškų dainelių užkandžių metu mokyklos salėje. Užkandžius paruošė šaulės. Čia dalyvavo svečiai, visi kariai ir dalis Baisogalos valsčiaus gyventojų.

Iškilmėse dalyvavo vietos vyrų ir moterų šaulių būriai, viso valsčiaus pradžios mokyklų mokiniai ir kitos organizacijos su savo vėliavomis.

Šaulių būrys nuoširdžiai dėkoja XX Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvėm: minėti vietos komitetui už suruoštą šventę, paskiriems asmenims, mokiniams, mokytojams, organizacijoms ir visuomenei už paaukotus ginklus, taip pat visiems atvykusiems į iškilmes kariams ir svečiams už dalyvavimą ir pasakytas kalbas, o ypačiai plk. Šarauskui, kaip baisogaliečiui, už didelį rūpinimąsi gimtųjų kampeliu, kurio rūpesčio dėka ir buvo suteikta baisogaliečiams reta progą taip gražiai su kariuomenė pabendrauti.

Šėta. Vietos Sąjungos Ginkl. Krašto Pajėgoms Remti skyrius per didžiąją Ginklų Fondo aukų rinkliavą surinko iš miestelio ir apylinkės gyventojų 2398 lt. ir 60 ct grynais pinigais ir 600 lt vertybės popieriais. Ginklų Fondo aukų rinkliava dar tebevykdoma. Už surinktus pinigus skyrius užpirkė 19 kariškų šautuvų. Nupirktuosius šautuvus įteiks vietos būrio šauliams ir kariuomenei. Šauliams — 14 šautuvų, kariuomenei — 5. **Pr. Al. UKMERGĖ.**

Ukmergė. Visuomenė, nekantriai laukusi grįžtančių iš poligono pratimų karių, birželio 9 d. suorganizavo gražų sutikimą. Jau 5 val. ryto Kauno gatvėje pradėjo rinktis šauliai, skautai, mokiniai su mokytojais, neorganizotos visuomenės būriai su gėlių puokštėmis. Pasirodžius dulkių debesyse paržygiuojančiai vorai, su dideliu entuziazmu, nuoširdumu ir džiaugsmu pėstininkai ir artilerininkai dar toli už miesto ukmergiškių bu-

Moterų šaulių tautinių drabužių parodomoji iškilmė Kaišiadoryse. Viršuje Šaulių S-gos vado sutikimas. S-gos vadas plk. Saladžius su Kaišiadorių vyskupu J. Kukta ir palydovais apeina šaules ir šaulius ir kt. (Žiūr. aprašymą pereinamame Trimito n-ry).

vo sutikti. Šauliai ir visuomenė pasveikino nenutraukiamais valio, triukšmingais plojimais, skautės šūkiu „Sveiki žalių laukų sūnūs — tėvynės gynėjai“, mergaitės gėlių lietumi.

Į miestą kariai, jų ginklai ir žirgai įžengė papuošti žaliuynais ir žiedais, su orkestro muzika ir daina, o karininkai su didžiulėmis gėlių puokštėmis rankose.

A. Umbrasas.

VILKAVIŠKIS.

Kybartai. Geležinkelių artelės darbininkai pasižadėjo paaukoti Ginklų Fondui 20 šautuvų. V. 13 d. darbin. artelės pirmininkas Kazys Prapuolėnis jau įnešė di-

desnę dalį pažadėtos sumos 15-kai šautuvų, o likusius sumokės po kelių mėnesių. Kiek anksčiau tos pat artelės darbininkai jau buvo nupirkę 20 šautuvų rinktinei, iš kurių 10 šautuvų gavo Kybartų miesto šaulių kuopa.

Toks teisingas ir pavyzdingas darbininkų supratimas Tautos ir valstybės reikalų, rodo stiprią artelės organizaciją, jos narių gerą sugyvenimą ir ilgamečio renkamo pirmininko Kazio Prapuolėnio nuopelnus. **J. Blažys.**

PAGĖGIAI.

Baltupėnai. Birželio 12 d. būrys, Santara ir kitos lietuviškos organizacijos iškilmingai paminėjo Tautos Vado Antano Smetonos vardines. Mjaėjimą atidarė būrio vado pad. Chvajauskas. Santaros skyr. vadė Zabaraskienė skaitė paskaitą apie Tautos Vado gyvenimą. Visų lietuviškų organizacijų vardu kalbėjo S. Černiauskas. **Seinauskienė.**

KRETINGA.

Aleksandravas. Gegužės 26 d. būrys suruošė iškilmes, į kurias atvyko kpt. Daugelis su puskarininkų vaidintojų grupe. Organizuotai dalyvavo šauliai, JŪR. ratelis ir pr. mok. mokiniai. Iškilmingą posėdį atidarė būrio vadas Gulbinskas, pakviesdamas į prezidiumą kpt. Draugelį ir valsčiaus viršaitį Stončių. Kpt. Draugelis skaitė paskaitą. Kariai šaulių salėje suvaidino karišką veiklą, o mokiniai padainavo daug gražių dainelių. Būrys ir apylinkės visuomenė kpt.

Šaulių paradas ir šaulių namai Liudvi nave.

J. Juozapavičiaus nuotr.

Pasibaigė pirmoji moksleivių olimpijada. I paskutines olimpijadų varžybas atsilankė švietimo ministras prof. Tonkūnas, viceministrai — Masiliūnas ir Kraisgiris, Šaulių S-gos vadas plk. Salazius, dir. Augustauskas, dir. Vaitekūnas, tautininkų gen. sekretorius dr. Janavičius, seimo narys Čaplikas ir k. aukštesieji svečiai. Šioje moksleivių olimpijadoje buvo ir komandos taurės varžybos, kurias antrus metus iš eilės laimėjo Šiaulių Valst. B. Gimnazija surinko 27 taškus. Antroji vieta atiteko Marijampolės Rygiškių Jono Merg. Gimnazijai, trečioji — Panevėžio Bern. Gimnazijai ir ketvirtoji — Kauno „Aušros“ Bern. Gimnazijai. Apskritai, olimpijada praėjo labai gyvai ir buvo gerai suorganizuota. Mūsų organizacijų vadovybės galėjo pasimokyti kaip ruošti sporto varžybas ir k. Lengvosios atletikos varžybose buvo pasiekta labai gerų rezultatų. 60 m. jaun. ber. bėgimą laimėjo Birulis (Panevėžys) 7,2 s. ir 60 m. merg. 1 v. laimėjo Sodūnaitė (Utena) 8,3 s. 75 m. vyr. mergaičių bėgimą laimėjo Digrytė (Kauno IV Gimn.) — 9,6 s. 100 m. bern. 1 v. laimėjo Preisa (Šiauliai) — 11,3 s.; įsiai laimėjo šuolį i toli nušokęs 6,44 m. Šuolį i aukštį 1 v. atiteko Karnilavičiūtėi (Kauno IV Gimn.) 1,35 m. Gražių rezultatų pasiekta bėgant estafetinius bėgimus.

4×50 m. jaun. mergaičių 1 v. laimėjo Klaipėdos V. D. Gimnazija 28,1 s.; 4×50 m. jaun. bern. 1 v. — Tauragės Gimn. — 24,8 s.; 4×100 m. vyrų 1 v. laimėjo Panevėžio Gimnazija. Vyrų krepšinio žaidimą laimėjo „Aušros“ Bern. Gim. k-da nugalėjusi Joniškio gim. 21—17. Moterų krepšinio nugalėtoja vardą laimėjo Telsių gimnazija nugalėjusi Klaipėdos V.D. G. krepšinininkes 6—4. Pirmųjų vietų laimėtojams-oms buvo įteikti aukso medaliai, antrųjų vietų — sidabro ir trečiųjų — bronzos medaliai.

Kauno š. rinktinės daliniai sparčiai imasi šaudymo sporto. Per metus prieš rinktinės buvo įsteigta šaudymo taryba, kurios iniciatyva šiais metais buvo suruoštos dalinių tarpusavio šaudymo varžybos. Iš kariškų šautuvų ekipinius šaudymus laimėjo **Aviacijos šaulių būrys**; šaudęs iš 150 metrų i 10 žiedų taikinius. Ekipa išmušė 367 taškus; P. Motiejūna,

Draugeliui ir kariams labai dėkinga už atsilankymą, nes tokie gražių iškilnių čia dar nebūta. Šiuo metu renkamos aukso Ginklų Fondai. Mažoma surinkti dviem šautuvams. Š. Stonkus.

ROKIŠKIS.

Svedasai. Būrio veiklai kiek benkia dažnas būrių vadų keitimasis. Būrys yra gausingas, turi nuosavą žemės sklypą ir rengiasi statyti namus. Būrii aktingai remia kooperatinės draugijos, aukodamos būrio namų statymo fondui. Šiemet Pieno Perdirbimo Bendrovė „Laimė“ iš savo metinio pelno paaukojo Ginklų Fondui, nupirkdama vietos šaulių būriui kulkosvaidį, o Smulkaus Kredito Draugija — du šautuvus. Būrys šioms draugijoms nuoširdžiai dėkuoja. I. D.

V. Vosylius ir P. Geldobas. Iš viso kariškais šautuvais šaudė 20 ekipų. Paskirų šaulių šaudymą laimėjo š. Jonas Aleknavičius (Aleksoto š. b.) išmušęs 132 taškus. Tiek pat taškų išmušė ir š. Vyt. Vosylius (Aviacijos š. b.). **Mažoji kalibro šautuvų I v. laimėjo Aleksoto š. būrio ekipa:** V. Stasaitis, J. Aleknavičius ir M. Abramavičius; išmušę 734 taškus iš 50 m. atstumo i 10 žiedų taikinių. **Mažoji kalibro paskirų š. varžybas laimėjo š. Aleknavičius (Aleksoto š. b.)**, ir 2-ą v. V. Stasaitis (Alek. š. b.). Iš viso šaudė 19 ekipų. **Pistoletų šaudymus laimėjo Vytauto kalno š. būrio ekipa:** š. ats. j. ltn. A. Vainorius, St. Grigaliūnas ir J. Volodka. Paskirų šaulių iš pistoletų šaudymą laimėjo š. A. Mažeika (Šančių š. b.) išmušęs 92 taškus ir 2-ą v. š. Stasiūnas (Maisto š. b.).

Vandens sporto kursai. Šaulių dalinių vandens sporto vadovų kursai prasidėjo peraita savaitę. Kursuose numatyta pradėti plaukimą, šuolius i vandenį, skęstančių gelbėjimą, rungtynių organizavimą ir k. Iš viso numatyta 49 praktikos darbo valandos ir 23 teorijos valandos. Lektoriais pakviesti: inž. Rimkus, J. Treinys, Vaškelis, Miniotas ir kpt. gyd. Tupčiauskas. Kursai Sąjungos štabo pavesti suruošti Kauno šaulių Jachtklubui.

Šaulių Sudavija — GSSK 3—3. Pereitą savaitę Kaune buvo Vilkaviškio š. sp. kl. Sudavija ir žaidė draugiškas futbolo rungtynes su gelež. šaulių futbolo k-da. Rungtynės pasibaigė lygiomis. Sudavija šiuo metu Suvalkų krašto apygardos A kl. futbolo pirmenybių rungtynėse turi iškovojo I-ą vietą.

Iš Lietuvos futbolo pirmenybių rungtynių. LGSF Klaipėdoje įveikė vietas KSS-a 1—0, Š Kovas Kaune sumušė Makabi net 4—0, Šiauliuose Sakalas nugalėjo CJSO 1—0 ir iš paskutinės vietos iškopė i priešpaskutinę, palikdamas savo vietoje Kybartų JSO. **Sekmadienį Kaune buvo Š Kovo ir Švyturio futbolo pirmenybių rungtynės,** kurios pasibaigė Švyturio laimėjimu 3—0. Klaipėdoje Kauno Makabi pralaimėjo prieš KSS-a 2—1 ir Kybartuose Šiaulių š. Sakalas pralaimėjo prieš vietas JSO 3—2. Po šių rungtynių KSS-as užėmė pirmą vietą, LGSF — antrą, Švyturys — trečią ir Kovas — ketvirtą.

Mūsų tautinių šokėjų grupė, vadovaujama AKK kursų lektorės Baronaitės, buvo Hamburge ir šoko „Blezingėlė“, „Sukčių“, „Jonkelių“ ir „Kepurinė“. Hamburge buvo Laisvalaikio Organizacijos suruošti 17-kos tautų tautiniai šokiai. Tautiniai šokiai truko nuo birželio 9 d. ligi 12 d. Šokiai buvo šokami „Hanseatenhalle“, kurioje telpa per 25.000 žiūrovų. I tautinių šokių pasirodymą buvo kviestos 35 valstybės. Tuo metu buvo „Jėgos per džiaugsmą“ kongresas. Mūsų šokėjams šokiai pavyko labai gerai.

V. Gerulaitis ir vėl laimėjo teniso turnyrą, finale nugalėdamas Giedrį. Vyrų dvejetainio varžybas laimėjo Gerulaitis — Jakutis (abudu Grandis).

Italija peraitą sekmadienį Paryžiuje žaidė pasaulio mesterio vardui įgyti rungtynes su Vengrija. Rungtynės pasibaigė

2—1 italų naudai. Italija antrus metus iš eilės laimi pasaulio futbolo nugalėtoja vardą.

Kontrolinės vandens sporto varžybos Kaune dėl šalto oro buvo atidėtos. Jos bus suruoštos ateityje sušilus oru.

Šaulių Sąjungos šaudymų ekipų kontrolinis patikrinimas dalyvauti I-je Tautinėje Olimpijadoje buvo birželio 19 d. Kaune. Iš kariškų šautuvų, pistoletų ir mažoji kalibro šaudymuose dalyvavo Sąjungos štabo parinkti iš rinktinių šauliai. **Autom. pistoletų šaudymus laimėjo š. ats. j. ltn. Virakas (Vytauto kalno š. b.)** išmušęs 163, 2-ą v. A. Pleškys (Klaipėdos Šaulys) — 163 taškus, 3-čią v. Džiugas (Kl. Šaulys) — 157. **Mažoji kalibro šautuvų 1 v. laimėjo š. Juozas Liutkus (Kl. Šaulys)** išmušęs 187 taškus, 2-ą v. Lažaininkas (Kauno š. rinkt.) 186 ir 3-čią v. Aleknavičius (Aleksoto š. b.) — 190. **Kariškų šautuvų varžybas paskirai laimėjo 1 v. Šukys (Kl. Šaulys), 2-ą v. Stasaitis (Aleksoto š. b.)** ir 3-čią v. Brožinskas (Kl. Šaulio). Šaudymams vadovavo majoras Berentas ir ats. maj. Žemaitis.

Kauno apygardos lengvosios atletikos varžybos buvo peraitą šeštadienį ir sekmadienį Kaune. Dalyvavo Grandis, JSO, LGSF, Makabi ir k. Didžiausiais varžovais buvo Grandis ir CJSO. Rezultatai geri. Petrauskas (Grandis) šokdamas su kartimi pasiekė naują jaunių Lietuvos rekordą peršokęs 3,1 m. Kamičaitis numetė ietį 60,10 m. Jo pasiektas rezultatas yra labai geras. Tai antras Lietuvoj lengvaatletas, kuris ietį permetė per 60 metrų. Taip pat gerą rezultatą pasiekė Kondrackas, šokdamas trišokį per 13 metrų. Taškų surinko: JSO — 112,5, Grandis — 106, LGSF — 21 ir t. t.

400 ir 200 m. bėgimus laimėjo Bakūnas pasiekęs gerus rezultatus: 23,6 s. ir 52,5 s. **5000 m. 1 v. laimėjo Šimanas (LGSF) — 15:55,7 min., 2-ą v. 1. Šačkus (JSO) — 16,2. 2. Vabalas (Grandis) — 16,6 s. Šuolį i aukštį jaunių: 1. Leščinskas (Grandis) — 1,60 m. 2. Nasvytis (Gr.) — 1,55 m. 100 m. 1. Zaskėvičius (Gr.) — 11,4 s. 2. Bakūnas (Gr.) — 11,5 s. 100 m. jaunių: 1. Leščinskas (Gr.) — 11,7 s. Rutulio stūmimas: 1. Budrevičius (Grandis) — 12,73 m. 2. Jaudėgys (Gr.) — 12,47 m. Diskas: 1. Tamulynas (JSO) — 38,51 m. 2. Budrevičius (Gr.) — 38,22 m. Ietis: 1. Kamičaitis (Gr.) — 60,10 m. 2. Tamulynas (JSO) — 54,82 m. 3. Jaudėgys (Gr.) — 54,52 m. **1500 m. jaunių: 1. Packevičius (Gr.) — 4:39,6 min. Šuolis su kartimi: 1. Vaitonis (LGSF) — 3,20 m.** Be to dalyviai buvo tikrinami dalyvauti Tautinėje Olimpijadoje. Didelis skaičius sportininkų pasiekė nustatytas olimpijadines normas.**

I šaulių sporto vadovų stovyklą Neringoje priėmimo laikas pratęstas. Šauliai nori i ją vykti, paduoda rinktinių štabams nustatytos formos žinių lapus. Šimet bus krepjiamas dėmesys i V.K.K. ženklo išigijimą.

Ukmergės Š.S.K. (buvęs „Šaulys“) Rytų Lietuvos sporto apygardos nugalėtojas. Gegužės m. 12 d. sporto apygarda surengė sporto šventę, patikrinimui normų tautinėn olimpijadon vykti. Svarbiausi varžovai buvo vietas ŠSK ir JSO, nes iš kitų vietų, išskyrus Zarasų ŠSK 3 plaukikus, sportininkų nebuvo. Vandens sporte pirmą vietą laimėjo JSO, o visas kitas lengvosios atletikos pirmas vietas laimėjo ŠSK. Šauliai liko i futbolo nugalėtojais, sumušę JSO 8:2. Krepšinininkus nugalėjo 51:32. Ukmergės ŠSK klube yra rimtų sportinių jėgų, pasiekusių normas vykti tautinėn olimpijadon.

1. Devyniolika jau metų.
Ką šis skaičius reiškia?
Tiek dabar jau metų turi
Sajunga mūs aiškiai.
Ji kasdien vis auga, plečias
Ir stiprėja smarkiai,
Pagal karišką statutą
Puikiai persitvarkė.
Grazios šauliškos mūs gretos,
Kariškai jos žengia —
Jeigu puls tėvynę priešas,
Ginsime ją brangiai!

2. Jono naktį dega laužai
Mūs tėvynės garbei.
Moka mūs šauliai pagerbti
Savo šventę svarbiai.
Kviečiame visus lietuvius
Mes į savo būrį —
Padainuosim, pasišoksime
Laužą užsikūrė.
Renkas mūs žvalus jaunimas
Gyvas, nesustyręs —
Nuo skambiųjų tų dainelių
Skamba, aidi girios.

3. Linksma ir puiku prie laužo
Mums Joninių naktį,
Prašom mums, brangus seneli,
Pasaką pasekti.
Pasakyk legendą gražią
Apie mūsų Vilnių,
Apie praeitį galingą,
Taurią ir prakilnią.
Graudžiai kalba žilagalvis,
Skamba kanklės tyliai,
Padavimus ir legendas
Mūs jaunimas myli.

4. Prisiminus mūs tėvynės
Praeitį garbingą,
Mūs dvasia tuojau atgimsta
Ir jėgų nestinga.
Šokam trypiam apie laužą
Mes ratelį linksmą,
Švesdami kitas Jonines
Vėl čia susirinkime.
Na, o tu gi ko ten stovi
Nosį pakabinęs?
Duok čia ranką, stok į ratą —
Šiandie mūs Joninės!

5. Būtume kažinkiek trypę
Savo batų padais,
Bet sustabdė tą linksmybę
Mielas būrio vadas.
Tuoj vidurnaktis! Budėkit!
Vadas mūs prabilo:
Reik ieškot paparčio žiedo
Gilumoje šilo.
Ir jaunimas metęs šoki
Šalin pasipylė —
Jis suras paparčio žiedą
Šią naktelę tylia.

6. Va, šis jaunas bernuželis
Pirmas rado žiedą!
Ai-ai-ai, tam bernuželiui
Pasidarė gėda.
Mūsų Sajungai garbingai
Jis dar nepriklauso,
Užtat rado prie paparčio
Raštą baisiai sausa.
Ryt tikrai šis bernuželis
Atskubės į būrį —
Užsidės jis neužilgo
Šaulišką kepurę!

7. Susigėdus, nusiminus
Ir gražioji Stasė,
Aiškiai matosi, ko stinga
Šitai geltonkasei.
Nešaulė ji! Pagalvokit,
Ar gi tai ne gėda!
Oi, be reikalo ji ieško
Čia paparčio žiedo!
Bet jau ryt brangioji Stasė
Stos į mūsų eilę —
Ai, turėsime, bernuželiai,
Naują šaulę dailią.

8. O dabar, brangieji mano,
Baigė savo šventę,
Perskaitykite kiekvienas
Šitą mano mintį.
Jau kitai Joninių šventei
Ruškitės, brangieji,
Švesime linksmai už metų
Didį jubiliejų.
Mūsų Sajungai garbingai
Dvidešimt bus metų.
Išidėkite į širdį
Mano šį plakatą!

Klubui vadovauja rinktinės sporto vadovas A. Gruzdyš.

Radviliškis. Birželio 12 d. įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Linkaičių š. „Aro“ ir Radviliškio JSO. Baigėsi pelnytu „Aro“ laimėjimu 4:0.

Kybartai. Š. „Sveikata“ — Kybartų JSO 4—1. Kybartų šaulių sporto kl. „Sveikata“ birželio mėn. 12 d. žaidė futbolo pirmenybių rungtynes su Kybartų JSO, kurios pasibaigė sveikatiečių laimėjimu 4—1.

Vienintelė Kybartų mieste esanti teniso aikštelė jau antri metai stovi apleista — netaisoma. Kadangi norinčių tenisą žaisti mėgėjų yra, tai reikėtų aikštelės šeimininkams pasirūpinti jos sutvarkymu.

Joniškėlis. Birželio 12 d. įvyko futbolo rungtynės tarp Joniškėlio š. klubo „Aro“ ir Biržų š. klubo „Pilies“. Joniškėlio „Aros“ yra gana stiprus, tačiau ši kartą Biržų „Pilis“ po gana atkaklios kovos laimėjo 1:0 (1:0). Biržų „Pilis“ pasirodė kaip stiprus ir darnus vienetas, todėl ši kartą pelnytai laimėjo. Ypač puikus buvo „Pilies“ vartininkas, sugebėjęs likviduoti pavojingus momentus.

Mušos Sūnus.

R. š. „Grandis“ — „Amlit“ 3:3 (3:3). Sekmadienį, birželio 19 d. Raudondvario šaulių aikštėje įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Kauno „Amlito“ kombinuotos I-os komandos ir R. š. „Grandies“.

Po gražaus, nors kietoko žaidimo, prie didesnės „Amlito“ persvaros, rungtynės baigėsi lygiomis 3:3 rezultatu.

Tą pačią dieną įvyko krepšinio rungtynės tarp vietos š. „Grandies“ ir Kau-

no „Amlito“. Krepšinyje grandiečiai pasirodė pranašesni už svečius ir rungtynes pelnytai laimėjo 31:19 (13:13) rezultatu. Geriausiu metu buvo Kizla, vienas pasiekęs 15 taškų, Butkevičius 6, Aleknavičius 6 ir Jusevičius 4 taškus.

Krepšinio rungtynės su „Amlitu“ buvo pirmasis R. š. „Grandies“ krepšinio komandos pasirodymas. Numatoma greitai laiku sužaisti krepšinio rungtynes ir su kitomis komandomis.

A. Daina.

ATITAIŠYMAS.

Trimto 23 nr. 562 psl. po klisė turi būti parašyta, kad šautuvus ir pistoletą šauliams paaukojo Juniškėlio (ne Joniškio) Ž. Ū. Mokyklos mokytojai, tarnautojai, darbininkai ir mokiniai.

19-kos metų Šaulių Sąjungos sukaktuvių proga Gerbiamuosius mūsų radijo klientus nuoširdžiai sveikiname

R. L. ARKUS.

19-kos metų Šaulių Sąjungos sukaktuvių proga Gerbiamuosius mūsų radijo klientus nuoširdžiai sveikiname

AKC. B-VĖ LIETUVOS PHILIPS.

SAJUNGOS ŠTABO ŽINIOS

(Atkelta iš 2-ro virš. psl.).

Pageidaujame, kad mūsų 25 metinės „Trimito“ prenumeratos būtų paskirstytos Salako, Giedraičių, Širvintų, Merkinės ir Perlojos šauliams, kurie buvo pirmaisiais kariais savanoriais arba partizanais, arba žuvusiųjų šaulių partizanų šeimoms. Prenumeratą skiriame negalintiems išsirašyti“.

Pasirašė: V. Atkočiūnas, A. Aukštikalnis, J. Olišauskas, A. Valeckas.

Sajungos vadas už tai darbininkams, vertinantiems „Trimito“ reikšmę, ir šauliui rėmėjui V. Atkočiūnui nuoširdžiai dėkoja.

ŠAULIŲ SAJUNGOS CHORAS Į LATVIJĄ IR ESTIJĄ.

Birželio mėn. 18 d. Šaulių Sąjungos choras išvyko į Rygą, kur dalyvavo Latvijos dainų šventėje. Iš Rygos choras išvyko į Taliną. Taline choras birželio mėn. 23 — 25 d. dalyvauja Estijos dainų šventėje ir įvairių tautų chorų varžybose. „Estonijos“ salėje choras suruoš lietuviškų kūrinių koncertą. Chorui diriguoja N. Martinonis.

Kartu su choru išvyko e. Kultūros ir švietimo Skrybiaus virširinko p. V. Daudzvardas.

ŠAULIŲ SAJUNGOS ŠVENTĖ.

Birželio mėn. 25 ir 26 d. Šaulių Sąjunga švęs savo darbo 19 metų sukaktuves.

Ta proga visi šaulių daliniai rengia atitinkamas iškilmes. Šventės išvakarėmis birželio mėn. 25 d. įvairiose Lietuvos vietose rengiami Joninių laužai.

Kaune Joninių laužas bus Kauno Pilyje. Bus suvaidinta misterija „Joninių naktį“ ir Kauno šaulių dalinių

jungtinio choro ir orkestro koncertas. Šventės dieną birželio 26 d. iškilmės prasidės 10,30 val. pamaldomis Karo Muziejaus sodelyje. Po pamaldų bus ginklų įteikimas šauliams, žuvusiųjų pagerbimas, vėliavos įteikimas XXII Geležinkelių rinkinei ir iškilmės maršas; 13,30 val. iškilminis posėdis Karo Muziejaus salėje ir nuo 17,30 val. ligi 19 val. sportas valstybiniame aikštyne. Į šventės iškilmes kvietimų bus galima gauti birželio mėn. 23, 24 ir 25 d. Kauno šaulių dalinių štabuose ir Šaulių Sąjungos Štabe.

ŠAULIŲ RADIOJŲ PUSVALANDIS.

Š. m. birželio mėn. 18 d. šaulių radijo pusvalandžio programą paruošė moterų šaulių taryba. Pusvalandžiui vadovavo moterų šaulių tarybos švietimo vadovė šaulė O. Rymaitė. Kitas pusvalandis bus birželio mėn. 25 d. 20,30 val. Pusvalandžio programoje: „Jūra lietuvių pozijoje“.

Birželio mėn. 24 d. nuo 20,30 val. ligi 21,30 val. Moterų šaulių taryba ruošia radijo valandą, kuri skiriama Amerikos lietuviams, viešintiems Lietuvoje. Radijo pusvalandžio ir valandos programas veda moterų šaulių tarybos švietimo vadovė šaulė O. Rymaitė.

IŠVYKO ATOSTOGŲ.

E. moterų šaulių vadės p. S. Marcinkevičienė-Putvinskaitė nuo š. m. birželio 13 d. išvyko vienam mėnesiui atostogų sveikatos taisyti; ją pavaduoja mot. šaulių tarybos narė š. M. Žmuidzinavičienė.

PADEKA.

Šaulių Sąjungai paaukojo: Juozas Medelis ir Stasė Medelytė 1 karišką šautuvą; spaustuvininkas Aronas Bakas 1 karišką šautuvą. Šaulių Sąjungos vadas aukotojams nuoširdžiai dėkoja.

PRANEŠIMAI.

STOJANTIEMS Į KARO AVIACIJOS MOKYKLĄ ŽINOTI.

Šiais metais į karo aviacijos mokyklos puskarininkų mechanikų skyrių bus priimami vyrai, kurie yra gimę 1913 — 1919 m. Asmenys, nori stoti į karo aviacijos mokyklą, turi ligi š. m. liepos m. 1 d. paduoti savo apskrities komendantui prašymą ir prie jo pridėti:

1. Mokslo cenzo pažymėjimą (ne mažiau kaip 4 kl. progimnazijos), arba notarialinį jo nuorašą, o mokslą ėję užsienio mokyklose — dar iš švietimo Ministerijos pažymėjimą nustatanti jų išeito mokslo prilyginimą atitinkamai Lietuvos mokyklai.

2. gimimo metriką arba notarialinį jos nuorašą,

3. savo ranka rašytą curriculum vitae,

4. viršaičio, burmistro ar policijos patvirtintą tėvų arba globėjų leidimą stoti į karo aviacijos mokyklos puskarininkų lakūnų, ar mechanikų skyrių.

5. Savo ranka rašytos kandidato žiurės, kurioms blankai gaunami apskričių komendantūrose.

6. Dirbę techniškus darbus ir apie tai pažymėjimą.

Į mechanikų skyrių pageidaujama kandidatų baigusiu amatų mokyklos šaltkalvių skyrių.

Prašymai ir dokumentai į mokyklą priimimo reikalu nuo žyminio mokesčio atleidžiami.

Nori stoti į karo aviacijos mokyklą tikrosios tarnybos kariai turi prašymą su auksčiau nurodytais dokumentais paduoti komandos keliu.

Į mokyklą bus priimami tie vyrai, kurie yra baigę progimnaziją arba tolygų mokslą, nevedę, tinką karo aviacijos tarnybai ir jei jiems nėra atimtos arba apžėtos teisės.

Mokslas mokykloje einama trejus metus. Mokiniai mokykloje laikomi būtinos tarnybos kareivių sąlygomis: gauna būta, kurą, šviesą, drabužį, maistą, kareivio algą, o baigę jaunų kareivių mokyklą dar 15 litų priedo kas mėnesis. Jei mokinys iš mokyklos dėl bet kurių prie-

žasčių atleidžiamas, išbūtas mokykloje laikas įskaitomas į būtinos karo prievolės atlikimo laiką. Mokslas mokykloje sutvarkytas, kad pirmais metais, žiemos mėnesiais, mokiniai mechanikai išėina jaunų kareivių mokymą, gauna reikalingiausių žinių iš aviacijos teorijos, variklių ir pagilina žinias iš matematikos ir fizikos. Pavasarį mokiniai mechanikai praktikuojasi dirbti prie lėktuvų veikiančiose eskadrilėse.

Antrais metais tęsiama teorijos mokymas. Išėinama kiekvienam aviacijos mechanikui reikalingiausi dalykai: technologija, radiotechnika ir t. t. Plačiau supažindinama su lėktuvų statyba, varikliais ir aviacijoj naudojamomis medžiagomis aviacijos dirbtuvėse. Pavasarį vėl mokiniai mechanikai atlieka praktikos darbus kovos eskadrilėse.

Trečiais metais mokiniai mechanikai skiriami į kovos eskadrilės, kur atlieka stažą mechanikų pareigose.

Visas mechanikų paruošimas karo aviacijos mokykloje pagrįstas moksliniais pagrindais; suteikiama daug teorijos ir praktikos žinių.

Šalia savo specialaus darbo mokykloje mokiniai turi progos plačiau pasireikšti įvairiose sporto srityse. Šiam tikslui įvesta nemažas skaičius gimnastikos pamokų, įrengtos futbolo, krepšinio aikštelės, čiuožykla ir kt.

Mokiniai mechanikai, sėkmingai baigę mokyklose dviejų metų kursą, gauna teisę būti pakeliamais į jaunojo puskarininkio laipsnį ir suteikiama aviacijos mechaniko vardas. Nori į tinką aviacijos tarnybai puskarininkiai, jeigu yra laisvų vietų, paliekami liktiniais puskarininkiais. Nepasilikę karo aviacijoje liktiniais puskarininkiais mechanikai, išėidami atsargon gauna po 200 litų pašalpos.

Karo aviacijos mokykloje išbūtas laikas įskaitomas į privalomą karo tarnybos ir į liktinio puskarininkio kandidato tarnybos laiką.

Pastaba: Karo aviacijos puskarininkiams lakūnams ir mechanikams ruošti įstatymas paskelbtas 1936 m. spalio mėn. 22 d. Vyr. žin. 555 Nr.

RAITININKŲ DARBAI IR ŽYGLIAI.

Tokio turinio, kariuomenės vadovybei pritariant, mūsų raitininkai yra sumanę parengti rinkinį. Rinkinio (kartinio leidinio) paskirtis:

1. Parodyti mūsų raitininkus Nepriklausomybės karuose: a) atskiri kavalerijos dalių kautynių epizodai, b) pėstininkų pulkų raitųjų žvalgų kautynių epizodai, c) raitųjų partizanų kautynių vaizdžiai, d) raitųjų šaulių kautynių pavaizdavimai.

2. Vyčio Kryžiaus Kavalerijai bei kitų pasižymėjusių karių - raitininkų aprašymai.

Be to, leidinio puslapiuose ras vietos ir mūsų žmonių dainuojamos dainos, pasakos, priežodžiai bei patarlės, kur minimas raitininkas ir saunas jo žirgas. Čia labai svarbūs ir mūsų rašytojų kūriniai, kuriuose pavaizduotas žirgas ir raitųjų žygliai. Taip pat bus įdėti ir istoriniai aprašymai, kur užfiksuoti raitųjų žygliai.

Toks rinkinys, kurs būtų gana įvairus ir pilnas, vienam žmogui neįmanoma parengti, todėl kviečiami į talką visi raitininkai, raitųjų kautynių dalyviai, savanoriai, Vyčio Kryžiaus Kavaleriai, rašytojai, poetai, tikrosios tarnybos ir atsargos kariai.

Reikia tikėti, kad visiems gyvai sukrutus, Baltos Vyčio šalies žygliai ir mintys, bylojančios apie raitininko vertę, bus tinkamai sutrauktos ir atvaizduotos. Dėl to rinkinio vertė žymiai padidės, o jo nauda, propaguojant žirgo meilę, žirginių sportą ir raitininkų tarnybą, bus labai didelė.

Už vertingus ir priimtus rašinius, atvaizdus bus sumokėtas honoraras. Kas negalėtų pats aprašyti savo atsiminimų bei išgyvenimų, galėtų kreiptis pas savo pažįstamus mokančius rašyti, arba pas savo buvusius vadus.

Visą medžiagą, numatytą šiam rinkiniui, prašoma siųsti šiuo adresu: Gen. št. pulkininkui Kraunaičiui, Kavalerijos Štabas. Kaunas.

Paskutinis siuntimo terminas ligi 1939 metų sausio 1 dienos.